КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 7 сентябрь, 1968 шу. № 108 (4588). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхахьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУЬЛУ. 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ— ХІАРА ДЕЗАЛА

ТІадоагІача шера газеташи журналаши лаздара кампани дІайолаеннай вай республике. Из доархІаме гІулакх кхоачашдеш я «Союзпечать» органаш, кепайоазонна пропаганда ярах из йоаржаяран йола бІаьш общественни советаш, общественни хьисапе кепайоазув доаржадеш бола общественникаш.

Тахан вай доккхал а деш ала йиш я, советски кепайоазув бокъонца йола халкъа трибуна а хинна дІаэттад аьнна. В. И. Ленина белгалдаьккхача тайпара, шо «коллективни пропагандисти, агитатори, организатори» хиларехо тарра, цо сийленца дІакхайкхаду парте бакъйола доп, къахьегамхошта юкъе шерра йоаржаю марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма идееш, тІагІертта къовсам лоттабу КПСС XXIII-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра.

ХІара шера дукхагІа хьалу советски наха тайп-тайпара газеташи журналаши. Цо къьгта хьагойт къахьегамхой кепайоазонцара безам лакхбенна. Газетий оагІонаш тІа царна корадоагІа шоашта дагалаттар, тахапарча вахара тайп-тайпара проблемаш, иштта кхыяр. Къахьегамхоша шоаш а кхолу газеташка шоай вахарах, къахьегамах, дуаца уттаху доархІаме дешаш. Къахьегамхоша яздаь цхьаккха кехат теркал ца еш дитац редакцеша.

Шерагара шерага дегІаух халкъа хьашташ кхоачашдеш дола вай кепайоазув а. ХІанз вай мехка арадувл 8 эзар гаргга централни, республиканскеи, краевой, областной, городской, районни дукха тираж йолаш газеташ. Вай мехка иштта арадувла дукха тайп-тайпара журналаш — цхьа эзар совгІа да уж.

Паччахьа Іаьдал долча хана вІалла кепайоазув доацаш хиннаь Нохч-ГІалгІай халкъ. ХІанз вай республике арадувл диъ республиканскеи, 14 горедской районни, 21 дукха тираж йола газеташ, «Лоаман Іуйре» «Орга» яха литературно-художественни альманахаш.

ХІара шера лакхху кепайоашен тираж а.

Газеташи журналаши лаздара кампани дІайолаеннай пятилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленина ваьча дийнахьа дена 100 шу дизара юбилей сийна дьржача социалистически ахьэ къахьегамхой политически къахьегамен хьинар айденнача хьалашка. Цу гІулакхо торо хулийт газеташи журналаши шерагІа доаржаде.

Кхетамца вІаштІехьбаьккхаб тІадоагІача шера газеташи журналаши лаздара болх Шелковской районе. Из дош лаьрхІа дийцад КПСС райкома бюро. ХІара колхозе, совхозе, юрташка вІашагІъехкай кепайоазонна пропаганда яран из доаржаяран йола общественни советаш. Бригадашка, фермашка хьалтехай кепайоазонна пропаганда еш йола редколлегеш. Чуйна дІаболабаьб шоай болх общественни хьисапе кепайоазув доаржалераша.

Газеташи журналаши лаздара гІулакх дика дІадоладаьд Грознерча Заводской районе, иштта кхы дукхача а моттигашка. Цхьабакъда, из гІулакх дІахо чІоагІа терко е езаш да. 1968-ча шера дукха кхоачамбоацараш хилар цу балха юкъе. ХІара эзар сага лаьрхІача геттара кІезига газеташи журналаши ладир Наьсаре, Нажай-Юрта, Ачхой-Мартана, иштта кхыча районашка. ХІанз а дукха нах бус вІалла газети журнали ца яздеш. Цхьайолча моттигашка шерра пропаганда яц кепайоазонна, къахьегамхошта новкъостал дац шоашта эза издани хаьржара. Цхьайолча учрежденеша, организацеша паччахьалкхен чотах шоашта из йоагІа изданеш лаьеш а моттигаш хиннай вай республике. Из гІулакх укх шера хилийта йиш яц. Газеташи журналаши ладар из йоккха политически компани я. Партийни организацеш дехкарийла я хІаране шийна эшаш дола газети журнала ладе йиш хургйола гІулакх вІаштІехьдаккха. Газеташи журналаши ладар шиш лоІамах гІулакх да, цхьабакъда ше-шегІа лалийта йиш йолаш дац. Йоккха кхетамен организационни болх бе беза из кампани толамца чакхъяккхара.

Шерра пропаганда е еза арадувлача кепайоазонна, цу гІулакха гойтара агитацех кхетамца пайда а эцаш. Партийни организацеш дехкарийла я бувзама органий, общественни советий, общественни хьисапе кепайоазув доаржадерий болх кхетамца вІаштІехьбаккха. Шерра йоаржае еш цу хьакъехьа дикагІйола опыт.

ДоархІаме да газет дешарий конференцеш вІашагІъеххар, газетийи журналийи выставкаш кийчъяр.

Предприятешка, колхозашка, совхозашка дикагІа вІашагІъехка еза газеташи журналаши ладара йола общественни советаш. Царна юкъеоза еза ерригга общественность, къаьстта юрташкара интеллигенция.

Къаьстта тешо е езаш гІулакх да къахьегамхоша яздаь газеташи журналаши царга хаккахьа дІакхачийтар. Цу дакъе дукха кхоачамбоацараш я республика районашка, яздаь газеташ ах шера хьа ца кхухьаш а моттигаш кийсъенкай. Шенхаштта тоале деза из гІулакх.

Дикахий дехкараш хьалхашка латт вай газеташта а. Цар кІоаргагІа Іомадда деза къахьегамхой хьашташ, шерра деза царцара бувшамаш, дикагІа хилийта еза кецаетта материалаш.

Советски кепайоазув — парте тешаме герз да. Цулухьа партийни организацеш, бувзама органаш дехкарийла я кепайоазув лаздара кампани сийленца чакхъякха. ХІара дезалга кхачийта газеташи журналаши.

ДУКХАГІА ЙОАККХ ШУРА

Берригa ниа тІабахийтаб республика колхозийи совхозийи шурий-тосарии фермаша укх шера хІара Іаттагара 1950 килограмм шура яккха аьнна шоаш тІаийна социалистически декхараш тІехдика кхоачашдара.

БархІ бетта республике юкъера лаьрхІача 1422 килограмм шура яьккхай хІара Іаттагара. Из соахка цу юкъа яьккхачул 62 килограмм совгІа я, хІаьта колхозашка-м из цифра 128 килограммага дІаккхоач.

Хьайбай продуктивность эгара лакхагІа я Наурски района «Терский» яхача совхозе. Цу боахаме хІара Іаттагара 8 бетта 2081 килограмм шура яьккхай. 1727 килограмм яьккхай Грознениски района № 15 йолча совхоза, № 1 йолча шурий совхозе — 1.650, 1 Мая цІерагІча колхозе — 1914 килограмм.

ХІара шера лакхху тьокхамаш Шелковской района «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» яхача колхозашка а. 2000 килограммага дІаккхоач цу боахамашка хІара Іаттагара 8 бетта яьккха шура.

БОЛХЛОЙИ ГІУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ СОБРАНЕЙ ЛОАРХІАМ ЛАКХБЕ

ВЦСПС ПРЕЗИДИУМА СОЦАМ

ВЦСПС президиумо дийцад «Предприятешкарча, организацешкарча, учрежденешкарча болхлойи гІулакхерча наьхеи собранеех дола дош.

Цу дешах лаьца тІаийцача соцам тІа белгалдоаккх, уж собранеш къахьегамхошта политически кхетам балара, болхлойи гІулакхера нахи производственни планаш кхоачашъе эаргаІбахара, производствана доал деча уж шерра юкъеозара, партен правительствен директиваш кхоачашъеча общественни тІахьожам ловттабара, къахьегама социалистически дисциплина чІоагІъяра лоархІаме форма хилар. Планированен экономически стимулированен керданча система, производства, болхлойи гІулакхерча наьхен къахьегама а бетта а дешаш къестадеча хана боахама гІулакхашта йола предприятей боезо лаккхъяьча хьалашца собраней лоархІам кхы а дукхагІа лакхлу.

Партийни организацей кулгалцен новкъосталцен болхлойи гІулакхерча наьхен собранеш кІеззиг-дукха дикагІа кийчъен чакхълен яьннай профсоюзни комитетам. Цунца цхьана моттигаш я цу тайпарча собраней лоархІама профсоюзни комитетацен боахамий кулгалхошен бизза мах ца беш. Дукхача предприятешка хан-ханнахьа яц уж. Профсоюзни комитетама шоаш собраней ден повестка оттаеча хана дукхазза а теркал ца деш дут коллективашта хетар, цига дувца уттадац лоархІамегІа дола дешаш.

ВЦСПС-а президиумо профсоюзий фабрично-заводской, моттигера, районни, городской, областной, краевой, республиканскеи, централни комитеташи, советаши дехкарийла яьй болхлойи гІулакхерча наьхен собранеш чакхйоахачара кхоачамбоацараш дІадаха, предприятей, организацей, учреждений коллективаш производственни общественни вахарера цар лоархІам лакхбе.

Собранешка дувца уттаде доагІа предприятей боахама гІулакхаш тоалара, общественни производства экономически эффективность лакхъяра, къахьегама овсарле лакхъяра, социалистически дехкараши коллективни договораши кхоачашдара, Ілмаи ларда тІа вІаштІехьбаьккха къахьегам юкъехахьара, коммунистически къахьегама тІехьара болам дегІаклулара, къахьегама дисциплина чІоагІъяра дешаш. Ден повесткана иштта юкъехахьа деза чуІе цІенопи культурно-бытовой гІирсаши хьаллара плаваш кхоачашъяра, болхлошен гІулакхерча нахен салоІмлга, цар къахьегама хьалаш, социальни страховани вІаштІехьъяккхара, кхыдола дешаш а.

Собранешка каст-каста докладаш е еза белхтокхамеча боахамеш профсоюзани кулгалхоша, халкъа образоване, укалшено дераера, торговле органий, городской транспорта, наха цІагІа эша гІулакхаш деча служба, моттигерча административни органий белхлоша.

ЛаьрхІа уйла тІа а йохийтаи хьнка деза болхлойи гІулакхерчи наьхен собранешка тийннача критически замечанешкеи предложенешкеи, царех лаьца хоадам боллаш дола гІулакхаш белгалде, собранешка тІайийца соцамаши предложенеши кхоачашъяра тІеераваь распоряженеши приказаши администраце ядела вІаштІехьдаккха деза. Уж кхоачаш иштта ду хойташ болхлошен гІулакхерча нахаген хан-ханнахьа хоам беза барзбац, цу гІулакха многотиражни, пенцарча газетеи моттигерча радиовещанеи пайда а эцаш.

Соцам тІа белгалдоакх, собранешка телаш йола предложенеш вІашагІтохмига, царех практически выводаш еза, йоагІ-йоагІача болхлойи гІулакхерча наьхен коллективашка цар хьакъехьа хоам белга вІаштІехьдаьа профсоюзий централни комитетам дехкарийла хилар.

Болхлойи гІулакхерча наьхен собранеш кийчъечен чакхйоахачен хана юххьанцарча профсоюзни организацешта дукхагІа практически новкъостал е а еза профсоюзий советаши комитеташи, цига дамх хила а докладаш е а еза профсоюзий советий, централни комитетий, ВЦСПС кулгалдеча болхлоша.

(ТАСС).

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

ХЬАЛХАРА МУЛ

Шелковской района кхаш йокъал латтача бурунни арекашка лада. Цулухьа керттерча дакъа жа леладеча тха районе дагІевашка дика бун ца хилар бахьан долаш шерра-шера дукхагІа дІае баьннаб доакъара лаьрхІа тайп-тайпара культураш. Иштта, гІум йола бурунни арекаш ахь а аьха хІанзале 2 эзар гектара тІа рожь дІалийнна оаха. ХІаьта оаха дІаде лерхІар-м кхы а дукхагІа да—5 эзар гектар.

ХІана цахадаш мух хьекх тха зоне. Цу мехо гІумарна кийна кІаьда лаьтта дІаккхухь, цулухьа хІана цхьан юкъат рожь дІаде йиш йоацаш лисад тхо. Мух сецачул тІехьагІа дІадуврга из.

ДоагІача тайпара кийчдаьлар тха колхозий кхаш лелаерашя гурахьа кІан мукхи дІадуургдола лаьтташ. 8.250 гектар лаьтта хьакъоастадаьд цу культурашта. Цу лаьттах 2 эзар гектара тІа укх шера хьажкІа кхеьй, 600 гектара тІа—кІица ваь нихи, горох, иштта гурахьа юв культураш дикагІа хьувкъийтара аьттув бола предшественникаш хиннай цига.

Вай лакхе аьлар мух хьекхарах рожь дІадуви аьнна. Дале а кІа-м дІадувш латт хІана тха боахамашка. Из а дІаде йиш хургьицар, натахьа санна из дІадувча лаьтташка массеха ди хьалха чудолийташ хий дилла дешаре. Ялат дІадувргдолча вархІ эзар гектар хьай тІа хий дилладтха механизатораша. Из чІоагІа дика гІулакх да.

Ялат дІалелехьа де ма дезар теркалдеш хилча из гІулакх дикагІа лен «Путь к коммунизму», «Коминтерн», «Красный пахарь» яхача колхозашка.

«Путь к коммунизму» яхача колхоза кхашка хІана кІа дІадуваш ба. Хьалхарча дийнахьа Иваненко Петрах Причистин Михаилех ши агрегат 53 гектара тІа кІа дІадийна яьшар.

Во лелаш гІулакхаш «Красный пахарь» яхача колхозе а. Соалкаш хІана кхашка йоахх. Рожь доацаш 200 гектара тІа кІа дІалийна баьннаб уж. Укх деношка кхьча боахамий кхаш лелаерашя а белаургба кІа дІале. Цу гІулакха кийчьяь латт цар техника.

Белгалде деза, укх шера тха лаьтташка гурахьа дІадера Іаламдь фу ерригга кхьелагІча кІиссах долга.

И. КАРЕПИН,
Шелковской района юртбоахалла управлене керттера агроном.

А. Шерипова цІерагІча нефтемаслозаводе денача гІулакхашка йоазув я № 16 йолча установка коллектив, хІанзале бархІ беттен ай беттен план кхоачашъьяй яь. Заланел совгІа дукха продукци арахийцай установка коллективо, кхоалаь 50 эзар сом ахча. Кхолаьк дукха доагор, кхийола материалаш. Иштта, 6,7 процент кІезагІа дІадохийт хІана доагор, 3,4 процент — Іы, 10,4 процент — реагенташ.

ШоллагІча квартала балха итогах установка коллективана Еррисовеи ахчан преми хьоьжаьй.

СУРТА ТІА: (аьрахьара — аттахьа) установки дикагІбола операторап Иванов Павел Захарович, Зазуля Егор Михайлович, Байдин Виктор Федорович.

И. Плаева сурт.

ДикагІчарна— сийлен цІераш

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна кийчо яра КПСС-а ЦК баьча соцамо дегаш увоттадаьд Грознески вагонни депо къахьегамхой.

1968 шу лоладелча дена планал совгІа 15 эзар цистерна кийчъьй цар, иштта 249 автотормозной прибор, дукха кхылола балхаш а даьл. Къахьегама овсарле лакхъяр, цистернашта ремонт еш дІабода мах лохбар, материалаш, запасней оатхалаш кхоар бахьан долаш коллектива плакал совгІа хинна пайда 106 эзар сом да.

Дукха хи йоацаш Къалбаседа Кавказе машиннаьъа Грознески отделене кулгалхоша, профсоюзни организаце моттигерча комитето вагонниккий йоккхача группана «шийн профессех дикагІа вола болхло» яха цІераш елар. Царна юкъе ба чархий цеха бригадир нов. Устинчик, токарь нов. Нижебицкий, маляр нов. Арапский, слесарь нов. Анохин, дукха кхьбараш.

Г. АНОХОВ.

КЕРДА ЦІЕНОШ ХЬАЛДУ

ХІара шера хоалуш йоагІа мекк-даьттахой поселок Карабулак. кІанзалехьа уккза диаза вІаштІардаь кхо цІа хьалдаьд, хІаьта пятилетка кхоалагІа шу чакхдалалехьа кхы а ши цІа эксплуатаце дІадурга.

Уж цІеноа хьалдеш я «Грозгазстрой» треста № 2 йолча гІишлой - монтажни управлене Толдиев Юсапа кулгалду камещикий комплексни бригаден. Олигова Роза керте латта штукатурий бригаден.

Дика вІаштІехьбаьккхаб къоначча бригадира Толдиев Юсапа шийн бригаде болх. Цхьаккхо а ма...т зохьа йоаяц камещикаша, хІаранена шийн гІулакх дика довз. Цулухьа, тамаш яц барт тайнача коллективо хІара бетта план тІехкхоачашьеш хилар.

Хьокхаме хьадьег бригаде Мальсагов Іумара, Колосова Дарьяс, Зиненко Надеждас.

Толдиев Юсапе бригадо хьайдаьча цІеношта штукатурие ю Олигова Розай бригада коллективо, йоккха из, берригa а бархІ саг. Дале а шоай балхах дика лоархІабу бригадера кхалнах, бетта ладаии цхьаддаш 110—115 процент кхоачашью цар. Дуккхача хана ден бригаде хьалха латташ хьайоагІа Кокурхоева Мадина, Гамана Іугурнан.

Хьалха латтача гІишлошъераша шоаш доаха къахьегама толамаш В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна хетаду.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ.

ДОАКЪАРА ЛАЬРХІА

Массехк ди мара дац Наурски района «Красное Знамя» яхача колхозе гурахьа юв культураш дІае болабенна, хІанзале 800 гектара тІа доакъара лаьрхІа рожь дІабийнаб цига.

Камаьхал йоалаш лелабу из болх цхьоалагІча комплексни бригада тракториста Пенпаш Иосифа, шоллагІча комплексни бригада тракториста Лиманский Михаила.

Дерригa укх боахаме гурахьа дІаюргІолча культураща дІалоапаргдола лаьтта 2300 гектар да. Пох цхьа эзар совгІа гектара тІа кІан мукхи хургба.

Ялата лаьрхІа юв культураш дикагІа хьувкъаргІолаш горох, хьажкІа, харбазаш хиннача дІае лаьрхІая уккхаза.

Царех силоса йийна хьажкІа, харбазаш хІанз кхы а чуэцаш я. Уж чуийна мукъадьхна лаьттащ тІаьха ца доахаш оах. Из 270 гектар мара дац, хІаьта из дедаш цу гІулакха эша кхыдар ахха даьнкхаи.

ДІадувча боараме кхоачаде кхоачамбалла фу Іалашдаьа боахамо. Из дерригa цхьоалагІчен шоллагІчен классах а да.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

8 сентябре—танкистий ди

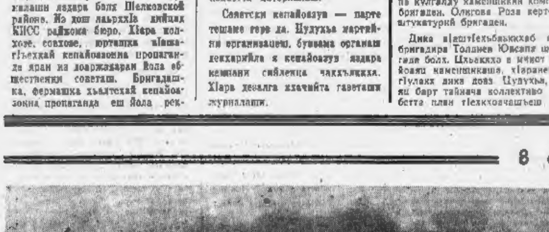

Тактически ученешка. Танкаш хих тІехьовлаш я.

Г. Шутова сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВЕТИЙ МЕХКА БОЛАТ ЧІОАГІА ДА

Советски Союза Турпал бронетанкови бІуний Маршал

Павел ПОЛУБОЯРОВ

Дlабахача тІем тІа Сталинградера дена Праге кхаччалца Кантемировски къаьстача Танкови корпусаца вохаш ваьнкъ баьй аз. Иттаж долча доккхийча тІемашка дакъа лаьцар, цо тІом беш эзар километр ваьъ баь Іенаар. ТІома цу халача шерашка тхона цхьаннена а дагадацар тІом оеша шу даьча Москва Цеча майдан тІа гІолаз сийленца чаккдовла гвардейцашка-кантемировцашка яраз кхоачаргда аьнна. Чаккбаьннача тІем тІа шоаш йоккхий котадоаш яьхагга а советски танкови бІунаш боккха ния болаш долга дІа а хьокхаш вай Даьхен столице шоай хьадхара цІей белгалдир танкистаьа. Цу хана дена хІара шера сентябрь бетта шоллагІча кІиранаьийнахьа вай халкъо деза танкови шлемаш тІатуххача салтий деза ди, баркал эла Советски Эскар кхоачамхиллал йолча техникаца Іалашдеча советски танкаш хьераишта.

Танкови бІунаш — Ленина, парте, советски халкъо хьалхехад.

...Эрсий сийлаьь доккхача хи тІа — Волга тІа хина кІалхара тхьаьмаш дола кенаш лел. Уж хьадьа Сормове, Горький городе. Царна тІеххьа сормовски заводе арахийцад кхы а кердагІа, кхы а дикагІдараш. Из—эрсий завода хІанарa сийле. Цо доккхал кеш да къьнара сий а Сормовичаш — вай лаьй-мехка эгара хьалха танкаш хьаяьраш.

Танкаш хьае долале, аьнна халача тхьестлагІча шера болхлошка кхайкарах даьа В. И. Ленина. Из хала дехкар дар. Специалисташ а метталл а дацар. Сормовичашта новкъостал дир ижевцаша, АМО яхача московски завода болхлоша. Цхьа шу даьнча граждански тІем тІа дакъа лаьцар хьалхарча сормовски танкаша.

Сормовичашта дІадоладаьр кхыча предприятеша хьалаьцар. 1927 шера «Большевик» яхача ленинградски завода цехашка хьайир цу хана эгара дикагІа лоархІаш хинна танк.

ЧІоагІлуш боагІар Советий мехк. Из болаш йоагІар цух еза промышленность а. ЧІоагІлора обороноспособность. ДегІаухар шийн къаьстта дакъа хинна танкови бІунаш а. Шерагара шу массаза доал уж технически дикагІа кийчдора, танкистий кадраш Іомайора, танкех пайда эцара теори кийчйора.

Турпалеи шовиткъех итт шера оари лаьккхача моастагІа шоай машинаш дукхалъха кийча болаш хьабаьккхаб советски танкисташ. Танкистий низ дика йийлаб Советски Дальни Востока доазон тІарча агрессорашта, Хасан яхача оазера юххе японски самураишца хиннача тІамашка дакъа лоацаш хилар 350 гаргга вай танк. Халхин-Гол яхача хи тІа — шоша гаргга дукхагІа. Денал долаш легар советски танкисташ - добровольцаш Испане а. Цар сийленца кхоачашдир шоай интернационални дехкар.

Итало - германски фашисташа республиканскеи Испанена дуьхьала агрессиани тІом болабича, цига шоай техникаца советски добровольцаш бахар. Испане тІом беш хилар Махура Петр а. Цига атака йоаш Махура хийнача подразделенерча танкови завода моастагІчоа йоккхий топаш йийттар. Цу йохаьйча танкай сурт даккхи вІаштІехьдаьлар Махурай. Из еза пакет сиха Москве кхоачийр. Эгара хьалха из хьайийдзар Халепский Иннокентий Андреевича, Бронетанкови бІуний Керттерча управлене начальника. Цул тІехьагІа цу сурташка лаьрххІа хьежар специа-

(Чакхдоалар 3-ча агІо тІа).

ГОВЗА КУЛГАШ

Махьмуда къахьегама някъ ше ма барра гойт цуи къахьегама книжко. 1947 шера, Актюбински областерчу Дмитриевски МТС-е жlовъеттархочун балха воаг1ача хана Лорсанов Махьмуда 16 шу а даьннадацар. Даь-наьнах а вьнна веша торо йоацаш висача з1амигача сага боккхача лоlамца кховчанбора эгтара халаг1а боле жlовъеттархочун болх. Ший болх дика беши нахапа доттаг1ал леладе ховш вола нохчий з1амига саг дукха ха ялалехьа д1авийзар МТС коллективе.

— Аьшкапхьар хила безам бий хьа,—хаьттар цунга цхьан дийнахьа аьшкапхьаре Достанбая. Эхь хеташо, цхьабакъда, г1адваха а волаш раьза ва аьнна корта оаг1ийр Махьмуда. Воккха саг-казах хьехархо а хиина д1аэттар.

Ше Іоманьча говзалца кхаь шера болх бяр Лорсанова. Цу юкъа шозза Сийлен грамоташи ахчан совг1аташи делар цунна. Цхьаькха — тракториста говзал Іомае лаьрх1ар Махьмуда. Шозлаг1а цо лаьрх1ар кхоачашдаре а новкъостал дир цунна коллективо. Кхаь бетта курсашка деша вахар комсомолец Лорсанов Махьмуд. Т1ех дика дийша ваьннача Махьмуда цхьац шера трактористалла болх бир. «Трактористa говзал Іомерах кхоачамбаь Іе йиш яц. Говзанчаш боачаш, ца тоьаш комбайнаш сепаш дукха моттигаш нийслу, со комбайнер валире ма дика хургдаь» яха уйлаи керта чура д1аяллалар цунна. Шоай коллектива кулгалхошкара дийхар цо комбайнера деша ше воийтилга. Махьмуда луш мел йола предложени боахама пайда боалаш хулар. Цудухьа цунна лоьш дар кховчаш хилийтара де дезар дир кулгалхоша.

Лорсанов комбайнера дешар денза вахийтар. Цига а кхоачашхилар лийрх1ар. Ялатеш чуэпача хана комбайнераллен цух т1ехьаг1а трактористаллен, шелъенча аьшкапхьара, ремонтана болх бора цо. Накъавьлар керда Іомаь говзал. Моллаг1ча балха т1а доккхий толамаш доахар къоначa механизатора. Райо́не г1оpваьнна хиннача механизатора массехказа райкомеи райисполкомеи Сийлен грамоташ елар Махьмуда ялаташ кхедеча, чуэпача дика толамаш дахарах.

Цу шера Іай аьшкапхьара балха меттел ц1аста цхьара болх бора Ларсанова. Т1ехьаг1а ше Іонавелар из г1аьле дала а.

«Махьмуд 1957 шера ший дай межка ц1ава кийчелча ч1оаг1а хелахетар коллективана. Х1аьта а, боккхача безамца накъаваьккхар цар из.

Іалхан-г1алий т1а кхаьчар Лорсанов. Керда кхеоттаеш хиннача вай республика моллаг1ча а боахама ч1оаг1а эшар Махьмуд санна бола говзанчаш. Уж къастта дукха эшар из балха венача «Ермоловский» совхозе. Цу хана цига ч1оаг1а эшаш хиннар аьшкапхьар вар.

Укх т1ехьарча 7 шера ц1аста пхьара — лудильщика, жестянщика болх беш хьавоаг1а из к1альваар фуд ца хови вола механизатор. Юрта боахаме эшаш йола массе тайпа говзал йолаш вола Лорсанов Махьмуд шийна хьалхашка оттадаь деккараш т1ех дика кхоачалоеш ва. Моллаг1а а шийна т1адилла г1улахх сихеи дикеи кхоачашду цо.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара сийна лелаеча социалистически къа юкъе а вахе ший къахьегаца овсарле кхы а лакхаг1а хилийтар дукха къовсам лоаттабеш хьавоаг1а механизатор.

Хозахетаь дац механизаторашта Махьмуд дукхавезаш хилар.

Я. ЦУЕВ.

Новолипецки металлургически заводе чуйнна в1ашаг1йоллаш латт «2000» яхача стана оборудовани — стана керттерчарех долча цхьан лаг1а чистони клетеш в1ашаг1йоахаш латт. Укхазара геттара сиха араухаргба ше метр шера бола болата оеса. Из продукци ша автомобильни, тракторни заводашта, промышленноста кхыта доакъошта. Цу тайпарча овсах ергьа Волжски автомобильни завода легковой машений кузоеаш.

[illegible] моашта хьалхашка оттадаьа технически нормаша белгалаьчул шозза сихаг1а клетеш в1ашаг1ехкара дехкар.

СУРТА Т1А (аьрдехьара аьттехьа): «2000» яха стан хьалъечара слесарь-монтажник И. Е. Тормашев, «Металлургпроектмонтаж» управлене керттера инжинер Г. К. Гончаренко, бригадир В. П. Щербакова.

В. Коксенинова сурт.
ТАСС фотохроника.

ВОЛГА Ц1ЕНА ХУРГДА

ВОЛЖСК (Марийски АССР). Волга ц1ена хила дезаш ше делалуча санна — иштта да Марийски целлюлозно-каьхата комбината комсомольцашен хагирхошеи т1аийца керда декхар.

Къонача волжанаша шоай т1ахьожам оттабаьб комбината хий ц1ендеча г1ишлонашта. Волжск улаача моттиге х1ара денн бийсаннен Волга чу йода промышленни Іовш долчей хи 100 эзар совг1а куб. Городской сандэпидстанце анализаш сатедеш яле а дани б1аргкхаба чезаш да укхазара г1улакх. Комсомольски гостата, хьалдарча муг1арча фоча хаво санна, дийнахь а бус а тур пехашка керда хий доадар. Из—юха Волга чу уха хий к1енгазара наькъей бола кхь никъ ба. Комсомольцашa луш хий ухаза коммуникацей, даьтта проводий, хий хьоlадеча Іачий хьал.

Кагирхоша д1а мах долалаьр хьинаре хьалхоаб комбината керттерча инжинера Л. Лобанико.

В. АЛЕКСЕЕВ.

МОСКВА. Воккъала а дика беркат дуъя д1аделеха хьалха клатий а бацадарий а фунна импульсни маьлха з1анараш еттаяллийтарах. Цу тайпара обработка яьчул т1ехьаг1а фу сихаг1а т1адоал, сом чекхаг1а кхач, хьункъам дикка жахлу.

Фунна цу тайпара теоретически тохкамаш делги земаш доахилгеи, биологически Іилмий доктора профессора А. А. Шахова кулгая а деш, чакхдоах СССР Іилмай Академе К. А. Тимирязева ц1ераг1ча баьцонг1ий физиологе Института Іилмахоша Казахстана, Молдаве, Узбекистана юрта боахама специалисташа цхьана. Институте в1ашт1ехьаьккхай теркача рефлектора — параболоидни маьлха концентратора лаьрхх1а йода конструкци. Цо, к1ирхьа цхьан моттиге маьлха з1и т1а а ерзаеш, ца минута 200—250-заа тохайолийтат Іадошду.

Цу тайпара фунна маьлха з1анараш еттаялийтара опыташка маьхала а юкъаш чакхйоах Целинни крае, Молдаве, Крайни Севере, кхыча кхыча районашка.

Х1анз институте земаш доахаш латт цу тайпара маьлка з1анараш еттаялийтаро кхийнача баьцовг1ашта иштта влияни ергьа хара.

СУРТА Т1А: баьцонг1ий эволюционни экологически физиологе лабораторе заведующи профессор А. А. Шахов Іилман болхло биологически Іилмай кандидат С. А. Станков (хьалхашкахьаовар) горова фунна импульсни з1анараш еттайолийташ боахь.

О. Кузьмина сурт.
ТАСС фотохроника.

НАХА ХЬОКХАМ ТЕЛАШ

Цу тайпара мах х1ара предприте хул, уж ба кхьа тьаика латтараш, маиьнъосташта хьокхам телараш. Царех ва Гудермесски локомотивни депо слесарь Зотов Гаврил Захарович, ерригача республике д1аюзвай слесарь-новатор волча Зотова ц1и. Цунгара опыт д1аэца боргпгача Къилбаседа Кавказа машиничехьа т1ара мах ук Гудермесе, цуо боах опытах ламмиц арахийца ааматеш Грозненски, Ростовски, кхыйолча депошка б1аргага йиш я.

Гаврил Захаровича къаьхьегама биографи йолаенна хе ялла ха ер, из дар 1948 шу. Цу шера йистеяьнийхар цо машиннахьа фабрично-заводской училище, х1аьта 1953 шере цо уклаза болха воча [illegible] деле слесарь волаш къовоаг1а из. Цун декхар да аьнн тедеча станошта ремонт яр, цо из болх бочa 15 шера Іальмате дааь ейзай цунна депе мел йола станокаш. Из иштта хилярах доррига а лу говзача слесара Зотова. Х1анзара станокаш Іальмате чоалхане машинаш я, цар беш бола болх геттара наьйса хила беза, х1аьта царна ше йода ремонт т1ехдина ца хулa из иштта ца хила тарху. Цудухьа, цо беча болха боррига а теркам т1абохийт цо.

Дукха ха йоацаш депе ГДР-ера керда станокаш хьахар. Цунна жалашка еш болхвай цо кхетам бола моттигаш ннйсъявир. Царга хьежа оттайер слесарь Зотов, цар дьникхар цо цу станокашта юкъ, бокьеноцир техкар дорриига чертежаш, тайп-тайпара бола рационализа хьехар. Тохаршо дилийта г1алат гучудаьнаккхар Зотов. х1анз станокаш хийцо болх беш я.

Гаврил Захарович депе доаг1а [illegible] болх боча хана денз [illegible] рационализаторски предложенеш [illegible] пайда хиннеб.

Х1анз хьалха латта слесарь Г. З. Зотов В. И. Ленин ваь 100 шу [illegible] г1ет найсавеш ва.

Г. АБХЕВ.

ТОЛАШАГ1ДОЛА МЕХКДАЬТТА

КАЗАНЬ. В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизар мехко белгалдоахаргдолча шера «Іаьрша дошув» доахилга 100 миллион тоннага д1акхоачале декхар т1ай-нйад Татаре мехкадаьттахоша. Промыслашка яхь доаттаю, мехкдаьтта доахилга алсамдаккара лоаттаьа ца Іеш, цул дикал тоаяра а. Цу хьокхана белгалъча доаьнга республике эгтара хьалхаг1а д1акхаьчай «Азнакеевнефть» управлене коллективаш. Цар заводашка-потребителашка д1етела ерргиа продукци, хихи минеральни тухеяи ц1ен а я, толашаг1ча тайпах я.

Х1ана «Татнефть» объединене болх беш я х1ара денн бийсачен 150 эзар тонн совг1а мехкдаьтта дики тухези ц1енду 24 комплексни термохимически установка.

Укх гарттарча шии-къаь [illegible] ца болх бе йолалургьа деррига а д1алаьаьйадча шера 38 миллион тонн мехкадаьтта чакхдоахалургдоза мехкадьттех хийи тухаше д1акъестату боккха цар бола Горнински, Къилбаседа-Альметьевски, кхыйола установкаш. Керда установкаша йиш хулийторгья дунен дикаг1а йола образецаш санна йола продукци яда.

А. [illegible]ЧЕНКО.

КОМСИЙ ГАЙДОЛГАШ ДЕЗДЕННАД

Вай республика дукхача комсаш делаеча боахамаша Іалама хьалаш аьттув болаш хиннадеце а укх шера лакха хьувкъам кхебаьб.

Специалисташта хетачох «Грозвино» объединене чудовг1ача боахамашка укх шера 12.258 гектара т1а кхебаь комсий хьувкъам 80 эзар тоннага д1акхоачаргба. Х1аьта колхозашка кхебаьр а хургбац 6,5 эзар тоннал к1езига.

Х1анз Нохч-Г1алг1ай комсаш делаеча боахамий коллективашта хьелашка бехктохкаме декхараш латт. Ханнахьа ерргиа комсаш хьаька баьнна, пох 84 эзар тонн чхьаг1ар доакккача пункташка д1ачуяла еза цар.

Комсаш хьайоахача ч1оаг1а дукха нах эш, х1ана аьлча из болх кулгашца мара беш бац. Цудухьа шоай боахаоех тоьам ца хулаш х1ара шера городерча делара заведенешкара студенташ ухийт царна новкъостала. Иштта укх деношка комсаш делаеча Наурски района совхозашка д1акхоачаргва 8,7 эзар студент. х1аьта цу боахамий шоай болхлой а лаьрх1ача комсаш чуэпаш вериига 13,5 эзар саг хургва.

Царех х1аране денна шоай нормах йоаг1а 300 килограмм хьайоахе цхьа бутт гаргга ха мара езац комсаш чуэца. Цхьабаьнда, сентябрь бетта йоачаш латтаргйолга а хьалхарча деношка студенташ д1аІаммалца болх хийца на г1оргболга а, иштта кхыдола бахьанаш а терналдича цхьа бутт совг1а эпаргйа комсаш чуэцара. Из болх кхы т1ехь ца боаккхе хьувкъам эша ца болийташ чубахьаргба.

Атта дац дукхьал цхьан Наурски района комсаш делаеча бархІ совхозе новкъостала вена бархІ эзар совг1а саг 30—40 дийнахьа лелабе. Цудухьа, д1адахача шерашка цу даьхьа нийсъенна халонаш вагалатташ болча цу района кулгалхоша хьалхе кийчо яьй уж вертІа т1аэпара. Царна чу1е ц1енош, х1аьта уж ца тоьача палаташ Іалашъяьй. Метта воартал, инвентарь кийчъяьй.

Х1ара дийнахьа дуц а долаш кхоэза кхача лургба студенташта. Пох боаккха мах цхьан сомал т1ех хургбац.

Кхашка комсаш хьайоахаш боахкачар къахьегамцара безам совбаккхара лаьрх1а мероприятеш белгалъяьй «Грозвино» объединене. Болх беш даьккхача шийтта дийнахьа 12 тонн комсаш хьаьхача х1аранена 50 сом премий лургья, 10 тонн д1аеннача — 40 сом, 8 тонн — 30 сом, 6 тонн — 20 сом.

Болх сиха чакхбоаккхара ч1оаг1а лоарх1аме да х1ара бойцаме хлоачамболлаш кхашкара чхьаг1ара пункташка комсаш д1оэаш транспорт хилар. Из боахамашка тоьаш йоацилга хови за.

Наурски района совхозашта г1о де Грозвера 200 машин г1оргья. Из транспорт йолча дьыша шоай хьейта автомашинаш вертІа тоаь а цу г1улакха кийча а хилийтар ч1оаг1а лоарх1аме да.

Комсаш хьайоахача наха гайдолгаш хьахедаде урсаш, уж чуйокха тусараш эш. Из инвентарь боахамашка тоьал болаш я. Комсаш мел дукха хьаькар найдала дац чхьаг1ар доакхкача пункташа уж сиха д1ачуэцаш еце.

Дукха ха йоацаш «Росглаввинпрома» баьхкача специалистакна цхьана уж пункташ цу балха иштта кийчъяьй хьежар тха объединенера яхийта комисси.

Соахкарчул дикаг1а [illegible] хьачуоша кийчъенна пункташ. х1аьта «Наурский», «Баргалинский», «Советская Россия» совхозий чхьаг1ар доакха заводаш т1ехдика оценкай болаш хьайцар.

«Грозвино» чуйоаг1ача ерригача [illegible] т1ехкхоаш [illegible] керда хьаь 11 миллион декалитр чхьаг1ар тара хийча я. 115 эзар тонн комсий хьаьтуайа йиш а х1анз шоай чхьаг1ар доаккхача заводий. Царех х1ара заводе спирт леладе шоай тийоош хранилище я. Цу заводашка оттаяй 5 эзар литр чхьаг1ара материалашта лаьрх1а стеклопроводаш. Чхьаг1ар дикаг1а хилийтара цунна йовхалца обработка ергья. Из доаккхаш лелача отходех пайда эцара утильцехаш яьй. Ерригача заводашка управлене культаш оттаьй. Х1анз йарчача т1ехе т1ахьожаш дукхьал цхьа саг мара хургвац. Веррига болх механизира-бергба.

Комсаш сихаг1а чуэцара мел эшар долаш да т1а объединене боахамашка.

П. ИНОЗЕМЦЕВ.
«Грозвино» объединене керттера винодел.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъвадолхаш

ЛЕНИНИАНА ПХИ ТОМ

«ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГ1АРИЙ» ПХИ ТОМИЦА АРАХЕЦАРАХ

В. И. Ленинах дага мел доаг1арий т1аделлаш карт[illegible] марксизма-ленинизма Института. Кепатеха а кеппетохаза а тхьаь итт эзар совг1а да уж. Цар хьалхок моаштта Ленин вовзаш боле нах мел дукха хиннаб.

1925 шера XIV партийни съезда ше отчет луш Ленина Институто ший ловоlдамаг1арча декхарашта юкъа ц1и яьккхар «Владимир Ильич гаргга вовзаш а миччa хана цхье общественни белла т1а а частни вахаре цунца г1улакх доаг1аш хиннача берригача новкъосташа моашта дагадоаг1араш Институте хадалга» в1аштІехьдоккхама дарг ца хилар. Цу хана деха геттара дукха з1амаш даьд из, ший масштабашка диллача Іелаьмате доаза, декхар кхоачашдара. Из декхар, боккъадар аьлча, х1анз а дизза кхоачашдаьдац, цунна доле тешал — х1анз а т1аьхьа институтега уха Ильичах доле мемуарни документаш.

Ленинах доле мемуарни литературе х1анзалца хьаннинарал дизаг1а кепатеха арадаьнна дар марксизма-ленинизма Институто кийчдаьи Политиздато 1956—1960 шерашка кепатеха арадаьккхак пхе томчик. Юкъарчел наьха шошоайи библиотекашка г1олле д1аче а дикьа из кховчадена дукха за а. Х1анз, юбилей т1акхоачача хана, Ленинах дагадоаг1араш кхы а диззаг1а кепатеха арадаха кийчлуш я марксизма-ленинизма Институти Политиздати. Йоккхача, х1арар 30—35 печатни лист а болаш болча, пхе томаш латт из. Шин том х1анзале кепатеха кийчъяь а укх шера арарг1олаш а я.

Пхе томина язъьча дешальял т1а аьнна, «цуна хьехаркадукха дараш 20—30 шерашка, революционни къовсама лоарх1аме з1амаш, В. И. Ленина вахара биографеца бакъдараш дер чуре дийцадее хена цо кийнача юкъаг1а хадьреш а юкъе долаш доле эгтара маьзег1а, бакъдола дагадоаг1араш. Кхы а аьнна, уж хьахиркаре кепах яьца: «Иштта арахецача томашта юкъе дитъад дукхача шерашка кепатохаза доле а х1ана библиографеца наггазаье мара нийслуш доеца а дагадоаг1араш».

Ерригача хьалхарча тома т1а дуцаараш гаргарча наха яздаь Владимир Ильичах дагадоаг1араш да. Томе юкъедоаг1а хьалхаг1а ц1енка кепатехнза дола дагадоаг1араш а. Цхьабакъда, хьалхаг1а кепатеха хиннача гаргарча наха яздаьча Ленинах дагадоаг1араште юкъе а к1езига яц дешнча нах зэш йола материал. Том кийчъеш бераша боккха болх баьб кепатеха юнна дагадоаг1араш Институте дадача кулга йоахаанаьа нийсдаре. Хьалхарче тома т1ера деррига дег1а мел доаг1арий керттера текст, массехе санна, авторай дийна болча хана эгтара т1ехьаг1а арадаьнна чуч1а хиннача тайпара яле а, керда арадоала чу1е муг1арешта к1алг1олле хьача белгалонашка хьаькъок авторешa яь верианташ лоацдараш.

Хьалхарче тома юкъедахад Ленина йижараш — Анна Ильиничнайне, Мария Ильиничнайне, вешийна — Дмитрий Ильича, сесага — Надежда Константиновна Крупскайна дагадоаг1араш. Ленина вовзаш хиннача наха дагадоаг1араш кепатеха уж 600 оаг1ув, бакъдар аьлча, Владимир Ильичах долча мемуарни литература доша фонд я.

Ульяновг1арин Крупскаяи — цхьан дезален цхьан партен членаш. Цхьабакъда царех х1арааьр Владимир Ильичах доле дагадоаг1араш тайп-тайпара къьаьга-сийрда хьехьоккаш ва. Ленинских вахьара цхьатерра йоле событеш массехк очерка т1а юш, цхьабакъда, цар шеръар, авторашa массаза а из деш ма хиллара, тайп-тайпара долаш, дешаш бабе делаш, тайп-тайпарча аспекташкара хьадоаг1аш да. Шоайла в1ашн д1а-юхе кховчаш а деш, цу дагадоаг1араша хьоттаду Ильича дийна, доккха портрет.

Том хьоалаллу Ленина йоккхаг1а йолча йишийна — Анна Ильиничнайна «Ленинах дагадоаг1араш»да. Эгтара хьалха кепатехадар уж В. И. Ленин ваьна дукха ха ялаьлья — 1926 шера. Анна Ильиничнайа лаьрх1а цул Ленина вахара юкъьенцерча шерашкара хьайолаеме хьайоаг1а Владимир Ильича личность хьаьгхара этепаш. Цунна дагадоаг1арий хьалхарче керта ц1и я — «Дезала юкъера хьоя (В. И. Ульянов — Ленина дах лапнем цар хан)». Ульяновг1арах шоайта за хуле а халкъа г1улакх делга вахара боарам лоарх1аш хиннача эрсешка болча хьахьеача интеллигенций цу дезала юкъе Аветтача хьалех лаьца к1езига аьлахац мемуарни художественни произведенеш. Дукха [illegible] яздара йола [illegible] хиннай, ала йиш йолаш да, Анна Ильиничнайна дагадоаг1араш — Владимир Ильича революционни уйле в1ашт1ехьйоалача юкъе шо а революционни г1улакхий накъъа т1а аеттаца, долла к1ама гуш алха цa! хиннача сага тешал. Цун оамала белгалонаш ловцьья, алхха бакь йолча оаг1орахьара хьахьейа цо. Анна Ильиничнас дуцар Владимир Ильича гимнази йистеяьккхача шера, цун з1амаг1а вола воша берапаре аьнна а цун хьамьяла чу керда сихха революционни сакхетам чубесса а йола событи хиннача ханна доаг1аш да. Из событи — воккхаг1а вола воша Александр вер. Укказа ший дувцар сатийнеа ч1оаг1а дог айденнем аьзду Анна Ильиничнас: «Турпала санна валар хиннад Александра, х1аьта цун ц1ево, революционни ала сердалоно санна, сийрда баьккхар цунна т1аьхьаоаг1ие воший, Владимир юкъа.

Казане кхаьлаг1а студенташ в1ашаг1кхийттача хана эгтара хьалха Іаьдала дуьвьла дах къамаьл. Владимир Ильич эгтара хьалха вадар а Кокушкино яхача юрта, эгтара хьалха Іоваьийтар а. Эгтара хьалха «Капитал» Іомаде волавалар—цу хьакъехьа ч1оаг1а уйла т1ахийт аьзду Анна Ильиничнас, 18 шу дьннача вошас Маркса ядаш г1адаьха т1анйца хилар кхе а хьокхаш: «Дагадоаг1а сона, сердаьла, сиротала из волча се Іочувахча хана, цо сайна ч1оаг1а безам т1абахан, дог г1оздьннен Маркса теоре лардех а цо хьеллаш кхеннача нердача горизонтех а дийца... Цунца къамаьл дераве а д1айца, бокхьца йуБенна из хилар гуш дар».

Дезал г1алерче Самаре, Сибераг1а Іобатьийтареш ала ц1а боаг1аче наькъа баха хуьаш йолча городе д1абахар. царца в1ашаг1кхетташ, народникашца даькъа ловцаш, марксистпашца къувсаш хилар. Самарски губернерче Алакаевка хуторе дахикка пхи акха. Акаркошца хинна къамаьлаш, «массаза а Ильичеца долаш доле меллаг1ча нахаца къамаьл да, шийна эшар х1арачетара хьаоца теилга; паьтгенцара д1а ца къаста, тоаре а1аштавиьла а воецаш, самоетамца гонахьаре вахар доезе а цун фезаша фа ладуг1а а хоаьга гучадувлаш хинна къамаьлаш. Владимир Ильич генек кхуеш лехттача цу хана лоарх1ам а1ешаь а хала, Анна Ильиничнас аьзду: «Цу тайпара провинциальни городен сатийнна юстарча хуторнйген хьанъаьа гаккхуш ондаулаиш хьаьвоаре РКП(б) ларда бола Ленин... Самаре ваха дьаьла шерашки кхы а хьаьхаг1а Казане дайса шун т1ехьаг1а шерре беркьве цун балха кийчо аьш мара доцар. Цхьабакъда, уж шерашь, цуцца цхьана, кхеттаргахьа, Владимир Ильича вахара эгтара лоарх1амег1а а дар: цу хана кхуллуш бакъонце д1ангйслуш дар цун революционни сибат».

Шиш болаш, юлуувелуш долча Анна Ильиничнай дувцаьара юкъ-юкъа гучаяьа историка хьалхашта селлара боккха бехктохкам шийна т1анийцана з1амаг1а волча вашийцара [illegible] йоаца г1улакхий д1айка т1аьи. Ленин дагаеца в1ашаг1кхийттача сийрдина Ленина Института 1927 шера 29 октябре «Ленин Октябрь» яха къамаьл цо деш (из дукхьашка кепатеха да), Анна Ильиничнас дийцар т1аьмо кердаш Іомадаш Смольни ваг1а Ленин шийна б1арга иштта вайнавар: «Іальмате дукха кхоташ дер вьга, цунна г1аьлнна мел дьалараш хаетеш дер, из хьахаеттле ч1оаг1а теркалйир цун ага: бос бака а к1оаргга, геттара к1оарга уйлах чуелла ваг1ар, фу хиннадааг1 ухаане аьна хетаж ва цхьа уйлан а йовзнаш...».

Ильича оамалаша а Владимир Ильичах цун з1амаг1а волча вошас Дмитрий Ильича яьца очеркан. Царех дукха араш эгтара хьалха кепатехкa арьале Бошта дукха ха а да — 1964 шера. Уж кепатеха кийчъяьй Дмитрий Ильича Зойе — Ольга Дмитриевне Ульяновас. Ульяновг1ар шоай ц1аг1а лелаьча эрхье шатерхашна хилар безаш долаш цун в1ашаг1ехьдаьннад Лениннина дувзаена кердача сийрдана оаг1оша кхалйиза. Дмитрий Ильича Ленинах язьйча очеркий ц1ераш — «Кокушкинаре дагадоаг1араш», «Алакаевке», «Шахматаш», «Музыкацара безам», «Купецаца Арефьевеца нийсденна г1улакх», «Исправникаца Перфильевца нийсденна г1улакх», «Самарера к1оргий б1ешца г1оалаж» — шоаш а хьахьок, из Владимир Ильичах хьалхе дола хрестоматиячоки дуцар а доацаш, лаьрх1а ядаш цун вахаре тайп-тайпарча шерий къаьстта-къаьста событеш а йолаш бола массехк этад хилар.

Ленина берал, къонал, з1амага сагал шоай тайпара хьаькаж Марие Ильиничнайна дагадоаг1араша а. З1амаг1а йола йиша, цо шийна дагадоаг1араш кхачаш дагтемаьналлаш долча белгадоаьхьа: «Бера хана дикa цхьа къаьстта ший тайпара дог-уйла дар цо Владимир Ильичацар цхьа къаьстта ший тайпарча, [illegible] сагаца санна б1айна безам а цунна хьалхашка цхьа ший тайпара сухие акар а.

Ше мел хьакха ха воккхаг1а волча вашийца сайна тайпара дог-уйла» долаш хьахий Мария Ильиничнас. Ара г1аьла д1алаладеш дог-уйла дацар из, дезала юкъе — мемуарашка хьахинна безам бацар из. Мария Ильиничнас долчa тайпара дуцы. Владимир Ильича, шийн нравственни сибата сийна баьшм долаш, ц1амига волча хана дана, шийна гонахьарчарне юкъа «селлара йиза авторитет» ший яьккха хилара.

«Ленина эгтара ч1оаг1а йолча оаг1онаш [illegible] т1а» Мария Ильиничнас аьзду, дог ц1аьйче а аьзде а хиларца, йоккха демократизм йолаш массанега д1акхочаш хиларца боггалдаьлла бар Владимир Ильич ший къаьстта вахаре а, накацарча цун г1уллакхашка а, кхаш. Владимир Ильича личноста из оаг1ув цо йойтилаш, Ленина дешаш дахладу Мария Ильиничнас: «Пролетарията классови къовсама хьоаштанара хьоаг1ащ а ший нравственность», т1анзза хьаьлокъ вахарерa массаза а кхувлаш, ший вошас из нравственность юкъе мийте кийсьаь, эгтара хьалха шийна доаг1а ч1а деъе. Ераш да кулгаьбоззам варианта т1ера муг1араш: «Владимир Ильича геттара дика довзар ший мах, цо дика кхетадора ший лоарх1ам, из белгалвоеннхаш йоле дега цхьопзали задлл цу лоарх1ама цо мах ца бара белгала а ший лоарх1ама к1еэнгаг1а мах бер а доецаш, бехтаго лекха, гениальни культура хьагойтилга хилара.

Владимир Ильича демократически культура иштта хьагойтилга дер нека юкъа хулга эшаш, бакъонца царна хьаьитдараш ха мозш из хинна хилар а. Кхы а ераш да кулгаьбоззам т1ера муг1араш: «Цхьаьна а сага ца хиннача тайпара дукха г1уллакхаш ший доладашехьа а, Владимир Ильича ше корабоаг1ар, массеха минута да а болхлоцаш хьархоцаш къамаьл да, х1аьта, иггахьа сайна къамаьл да ца корабоаг1а я, оарэномара дахьа итт-тхьаьх письмо доша. Ник. В. Карпинского («Беднота» яхача газета редактера — И. А.) оалар цо «Беднота» доле наьха документаш из дий араш. Акхар т1а дувцар [illegible] сона цхьаьна а докладцарэ.

Партенеи залакьн, парто бьцчен нахан юкъера г1улехаш Ленина санна кхетадеш дар Владимир Ильичах цун дезалхоша моашта дагадоаг1аш мел дийцар.

Арлбоаннча томе кхаь [illegible] цар даьхе гаргга яр д1алаьц Надежда Константиновна Крупскайа дийцана «Ленинах дагадоаг1араш». Гаргга Ленинах яьйча статьешта нийсса уж, шоаш Ленинна, массо оаг1оранаьара, безам т1абехийташ, лоарх1амег1а дола х1амаш да х1анз йолаш мел йолча мемуарни Лениннана юкъе.

Тхьаь итт шера, 1894 шере Октябрь долалой безача Петербурге бьа — марксистски кружок Надежда Константиновнас Владимир Ильичаца хьоаьшал техача а х1аьта Сибераг1а вахача цунна 1898 шера г1олла а яха из цун сесаг хиннача а хана денз 1924 шера д1айг1енача январски сайренга кховчалца йолча хана наггахьа мара, х1аьта а массехк дийнаьча мара, в1ашаг1къотеш хинна бац уж. Коммунистически партен Советски пачхьалкхани йоккха деятель хиннача Надежда Константиновнас ший вахарен дикка денехе доаьа Ленина ядейц, цун весетаи даьргадара тегадаьд. Цхьаьнна а ца даьча тайпара дукха х1ама дьйд цо Ленина — эгтара сийлахь-боккхача революционерен эгтара толашаг1а волча сеган дийна образ т1айоаг1ача т1аьхьенашка д1акхоачадара. 3 эзар гаргга статьи юкъенн хиддьа Надежда Константиновнас Ленина вахарах г1улекхаш.

Цу хаьь эзар «Дагадоаг1араш» томана [illegible] мел [illegible]. Цхьабаьнда, цериа юкъе мемуарни литература керттера произведени а Крупскайа язьйр — «Ленинах доле дагадоаг1араш». Цар чулоац 1894 шера денз хьайовг1а Ильича вахарера событеш. Фрагментарно уж Іодагаре а цитатий новкъостала уж йовзийта г1олтарах х1ама кургдац. Уж дагадоаг1араш, Надежда Константиновнас ше ма яздарa, «событей истореи дац, событей «куц мера» дац уж. Цхьабаьнда, селлара говза, безам т1абехийта, дагадоаг1аш хьаьзадь из куц, хьалхаг1а исторически учебникаш т1ера документаш т1ерах мара йовзаш йоацана дукхача событешта бохьаьнц дийна уж йолаш санна дуг1оаьккхаш да.

Ленин вайна вовзийташ бола керттера хьаьт — из я 5 эзар гаргга цун произведени письмош [illegible] цун сочинений биъна хьаьнна тайпана 55 том. Цхьабаьнда, хоаначе мемуарни Ленинина пхе томинко новкъостал дергда ленински 55 томе юкъедахьа т1аэшаш к1оарг1ащ юкъарчал довцайшна кхетаде а ходалийта а. Из да цa хилча даргдоацеи церна т1аккхетташ долеи маьхаре к1ама.

— Илья АГРАНОВСКИЙ.

(АПН).

СОВЕТИЙ МЕХКА БОЛАТ ЧІОАГІА ДА

(Йистадовнар. Доналун 1-ча агІо тІа).

лостам. Цхьа башна болат, тохахь чІоагІа броня йолаш, низ бола герз латташ хила еза кхоанен танкаш. хьона правительствага хоам бир бар. Советски танкаш еча хІанзалца ца хилла керда технически лостам бар из. Из дехкар кхочашделга тІадиллар къонача инженера Кошкин Михаил Ильича. Т-34 яхача танка кертерча конструктора.

Бартаца из болх дІаболабир цун коллективо. М. И. Кошкина гІо деш бар А. А. Морозов, Н. А. Кучеренко, кхыбола новкъостий. 1940 шера бІаьсти танкаш хьаерий терка тІаозам яр Харьков — Москва — Смоленск — Киев — Харьков маршрут. Из бІаьха никъ бе араьлар ши машина. ХІанз а дийна ба уж машинаш цу наькъагІа лелаьрзш. Ер дийцар экспериментальни цеха комсомольски организаце секретарь хиннача Носик Николая:

— Цу никъагІа цкъа мара сеца делладар тха. Орелх юххе ехар дахтта насос. Ди-буйса ца къовсаш лаьх хьалдикъача ньикъашка ихар танкаш. Каст-каста танк доллаш хулар кертера конструктор ше.

МОСКВЕ цІа а баькха Коммунистически парте кулгалхошка задани кхочашъярах хоам бир танкисташа. Керла танкаш могаль тІайицар. Уж яр деррига дунен тІа цІй дІаховрийола «тридцатьчетверкаш».

Советски танкаш хьераша кара а ерзаьь арахеца йолайир КВ яха керда еза танк. Из хьайир Ж. Я. Котин керте лаьттача коллективо. Фашисташна кхерам тІатоссар цу танко. Из дорвила езаш цхьаккха а хІама дацар. МоллагІарча калибрах йолча снаряда сек даккха мара матацар цун. ХІаьта цун йоккхий тениий пулеметийн цІера алано хІалагбора мостагІий, шийна дукхьа мел нийсдийлар дІолахьдий овчар.

Танкаш хьераша, керригачч советски халкъо низ ца кхобеш къахьегарах вай ехара танкаш дукхагІа хулаш латтар. ТІема шерашка уж хьайора Урале. Цигара цахадхаш фронте дІаухар танкаш тІайола эшелонаш. Бронетанкови техника сихха дегІаяро советски командоване танкови механизированнии корпусаш хьае а, хІаьта цул тІехьа танкови эскараш кІашагІдохка а йиш хилийтар.

...Дукха ха ц тІом чакхбьина. Бакъ, адамашта шІакха а бицлургІац фашистски гІеьрахоех Даьхе лорамш цун дийна а байна а бола ший турпалаш. Хьалхарча мугІарашка бар танкисташ. Вай эскараша лелча тІемашка йоккха моттиг дІалаьцар танкови армеша, танкови механизированнии корпусаша. ДІабахача тІем тІа операцешка дакъа лоцуш хиина танкаш даим алсамъхилар. Берлин дьайоккхача хилар 6000 танки ше лела артиллерийски установкеи. Танкисташ хьалхарчара атаке болхар. Стрелкови доакъоел цхьайолча хана бІаьш километраш хьалха баьле чостагІчун тыле шоаш тІемаш дора цаь.

Тхона, тІема ветеранашта, цІакха а диц лургдац 1945 шера мая денош восстани яьча Прагана халача кхиошка советски танкисташта кхорагІдьнна турпалан гІулакх. Варса тІом беш дукха а бІаьш километраш никъ бир цар Чехословаке столицана тІакхача гІерташ. Прагсим восстани цІийла керчае гІийрта фашисташ хІалакбир, Прага ваккарий хьисане болаьчара яьккхар.

Шоаш мукъьабахара сийна советскьи а доалол дехьарча а городашка бахача наха пьедесталаш тІа уттийнй кие бола советски танкаш. Танкови бІуний чІоагІала, декала, гоьйла символ а йолаш даим цига латтаргья уж. Ший къонгашта хамаьрш хилар вай Даьхе. 250 эзар танкиста ордёнаш ейна. Советски Союза Турпалашта цІе ца 1142 тІемахо - танкист. ХІаьта Советски Союза Маршала И. И. Якубовскена, эскара инаралашта И. Д. Черняховскена, Д. Д. Лелюшенкина, И. Н. Гусаковскена, бронетанкови бІуний маршалашта П. С. Рыбалкона, С. И. Богданова, М. Е. Катукова, инаралашта А. Г. Кравченкона, В. С. Архипова, Д. А. Драгунскена, М. Г. Фомичева, З. К. Слюсаренкона, полковникашта А. А. Головачёва, И. И. Бойкона, С. Ф. Шутова, майора С. Б. Хохрякова шоаза енна из цІи.

Танкови бІунех Даьхен броневой щит оал советски наха...

60-ча шерашкарча танкисташка танкови бІуний хиина йоккха сийле кхаьча Ігийна яц. Даьй-мехка тІем тІа хиннача танкаша дика дІадовзийтар танкистий декал. Тахан царна меттел кхийола машинаш я. Уж а дІадахача, юбилейни шера «Днепр» яхача ученешка дакъа лаьцараш. Танкови герза, болата низ дІахьйхар дукхьа йоагІаше а воснии городашкара учёнеш еча яьккар уж.

ТАХАНАРА танкаш — говзача бе хуле моллагІа а декхар кхочашдйлургхола низ бола машинаш. Советски танкий да низ бола герз, чІоагІа болат, уж сиха лел, миччахьа гІолла чакхйоал. Заправка ца ец масеэх бІаь километр никъ бу цар. Ца тере дуьийт дІабахача тІем тІа хиннчул тьынагІа а кІоаргагІа а мостагІчуна наступлени ейта. ХьалхагІа танкистана машина сопайийа е лаьгІийна бора тІом. ХІанз цар меттахьа зов ду йолххаше а. Из де йиш хуьийта лаьрхІа йола устройствашш прибораши я. Хина хІая гІолла лела оборудовани йолаш а танкаш. Атаке йолха подразделенеш тІий тиллараа ца хьежаш хила гІолла чакхьоал. ЛаьрхІана тралий новкъостаца минаш йолча гІолла а тІехйоал уж. ТІий дуллача танко массехк минота ерзи элекек тІа гІолла тІий тулл.

Бийсана цІана шаргайола- пурбо раш бІтахьй танкаш тІа. Пулдуха дийнахьа сана бийсана а тІам бе йиш я танкистий.

Из ІалашьяІте дика техника бола делаш танкистайна, шуйна дербІа зеал ду, полигонашка, танкодромашка цунах дертІа найда эца Іамабала гІарт. Укх аьхки шІенхаштнрэ экзамен дІалуш яр капитан Шостак Ярослав керте латта танкови рота. Шостак — дальневосточник, спортсмен, тІемен политически кийчо еча телашаш лахарах орден еннай цунна. Шерача хий хІал гІолла дукхалаца танкаш леланай цо. Кийчбаьб итташ мастераш: механикаш - водителаш, наводчикаш, танкай командираш.

Капитан Шостак Ярослав — рота командир, из саннчарех танкисташе оал: «КІант ваІ». КІантий ба цо Іомабьраш я.

Йоккхий топаш пийса бийттар Гилимайтые Анатоле, Мацун Николая, Закревский Анатоле — цар массане а эггара лакхагІа йола оценкаш яьхар.

Коммуниста Шостака ярош санна йола роташ Советски Эскаре дукха я. Танкови бІуний личин составо кхыга доакъой салташца цхьана тешпаме делаш тІема ветераний эстафета. Парте правительствон кхайкача моллагІча минота Даьхе а еррига социалистически содружество а ларо гІоятта кийча ба уж. Иштта хилар советски танкисташ Чехословаке доавон тІа бевлаш а. Социалистически мехкашкарча Эскарий салташца цхьана социализма карагІдьинарам лоралеча чехословацки халкъе новкъостал де балар уж.

Танкисташа, бІуний кхыча доакъой салташа сацна шоай тІемен интернационалийн декхар сийленна кхоачашдерзхиларах шеко яц.

(АПН).

НАХА ЭША ТОВАРАШ— ДУКХАГІА

Укх деношка Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета промышленностех, гІишлоеи, транспортех, бувзамех массазарча комиссей ергІанара заседани хилар. Цига дийцар Грозненски химически комбинато арахецаш йола товарий ассортимент шеръярах а дукхагІа уж арахецарах а лаьца.

Доклад ец грозненски химически комбината директоро ков. Л. А. Шилова белгалдаьккхар наха дукха хоатташ дола товараш—гимнастически обручаш, зизаш чулоаттаду кхабилгаш, подстаканникаш, иштта ацетон а шерагара шу массаза доал дукхагІа арахецаш йолга. Иштта 1967 шера химкомбинато арахийца наха дукха эшаш йола продукци 136 эзар сома маьха яр, хІаьта укх шера шоаза дукхагІа арахецаргда уж товараш, лоадам белаш айлургья цар дикал а ассортимент а. Бакъда арахеца продукци а цун ассортимент а ма эшша тоьаш республика къахьегамхоета.

Цу хьакъехьа Лакхехьарча Совета массазарча комиссе а химически комбината директоре а лакхе латтача организацешта хьалхашка дувца оттадир полиэтилена хІамаши ацетони хьаеш йола специализированни цех химкомбинате хьал ца йича дарлдоацилга. Иштта химкомбинате художественни совет вІашагІйоллараха кастта дукха эшаш долча товарий выставка вІашагІйолларехи доцш дувца оттадир.

Лакхехьарча Совета массазарча комиссе тІаайчача сецам тІа республика паччахьаликен управлене организацешта дІахайтад белгалдаьха кхоачамбеоцарш дІадахара де дезар, Грозненски химически комбината продукци дикагІа а дукхагІа а арахецара новкъа, котта кхоачамбеоцараш сихха дІадаха дезилга.

М. БОГОЛОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума инструктор.

9 сентябрь—Болгаре халкъа республика къаман цІей

СОЦИАЛИЗМА БОАХА КОТАЛОН ГІА

СЭАХКА Пловдивски ярмарке цхьа зоих бола хІама нийсделар сона. Малхбузерча къонача туристий группа болгарски «Машиностроение» яхача павильоне яьхар. Ярмарке из хулла дукхагІа хІама бІаргаго безам хиларах сихбенна хиннача туристаша теркалдаь ца хила мегар павильоне нах чуухача керттерча маІараашта тІехаваха хиина доккхийча алапаща даь «Болгаре ХР» яха йоазув.

— Хьаний ер машинаш? Советски я? Германски я? Английски я?

Царца улув яьина лийнначa болгарски йоІо сатийна аьлар:

— Тха, болгарски я ераш-м.

Болгарски долашдар юкъарчал доацуш довзаро массаза а бІаргаш хьаделл ца харах дале а е ца кхетарах дале а Болгарех юртбоахама мехкдерхІаш хиннарий. Бакъдар аьлча, юрта боахам дегІабара бовраш чІоагІа лакха-м ба укхаза, хІаьта а болгарски халкъо къаьстта а чІоагІагІа доккхал ду ший дай-мехка промышленноста тІехдаьнна доккхий хІамаш карагІдуларах.

Укх тІеххьарча ткъаьх шера мехка хьалхьий бІаьш хІанзарча ханара предприятеш, карадерзадьх промышленни продукце эзараш тайпаш, царех дикка доккха дакъа доазол дехьа дикала цІи хеза а да. ТІом хилалехьарча юкъаца нийсйча республика промышленни производство 27-за дегІденай.

ХІанз Болгаре машинаш меттеь, комплексни оборудовани а дукхача мехкашка дІаухийт, цига бІарчча промышленни предприятеш хьалъю.

Халкъа Іадала шеранка мехка хьадаьл промышленноста керда доакъош — металлургически, машинаш ю, химически, кемаш ду промышленноста доакъош. Болгаре машинаш хьаар мел дегІаденал ха йиш я укх тІеххьарча 10 шера чухьа. Иххаш цигара социалистически мехкашка машинаш дІакхийтар 28-за алсамдаьнилгем хІанз цу мехкашка дохкаш дІаухийтача дерригача товарех 32 процент уж йолгеи теркалдича. Кемаш деча промышленносто 100 дийнахьа арахец шоай тоннаж фашизмах мукъалккхалехьа Болгаре хиинача флота еррига тоннаж миссел хула кемаш. Іалашмате бокккха гІа баккаб болгарски химеи металлургеи, хІаьта уж хьаьила йолаенна а башха дукха ха яц.

ХІаьта Болгаре энергетика? Укх шера 15.600 миллион киловатт-сахьат электроэнерги йоаккхаргйолаш я! Дукха йий из е кІезига я? Нагахьа санна 20 шу хьалха цу цифра цІи яьккхача. Йоккха тамаш ергьа цунах. ХІанa яцар цунах тамаш, нагахьа санна 1948 шера ерригача электростанцей юкъарча мощностех 145.000 киловатт хиннача алхха укх цхьан шера тІаххетаргйолча электрически мощностех 800.000 киловатт хургхилча.

Іалашмате доккхий хІамаш каратІдаьннад Болгаре юрта боахам дегІабоалабара а. Хьалха тІехьабиса хиина из хІанз бокккала а башха тоабанна дІоеттаб. ТІом хилалехьарча юкъаца нийсйича юртбоахама производство шоззен кхаззен алсамъяьннай. Низ болча техникаца кийчдаьча, хилаяза ца йоалача химически удобренешна, хий дехкара системай шерача сетепа, лакхача агротехникаца Іалашзаьча кооперативни лаьтта-леладара боахамашеи госхозашеи массе а хана доккхий хьунмалаш чукхуьь, хІаьта кхьметтел укх чІоагІа йоаьал лаьттача шера а Болгаре историгІа 1965 шерралца тийначул дукхагІа продукци а лургья цар.

Мехка ваьаре йолаш яц дами дІахьалхаахар хоаущ йоаца, социализм хьалъеча карагІдуваа тІехдаьнна доккхий хІамаш бІаргагун йоаца оагІув. Порьыьина тоадлуш латт болгарски экономика меттел. культура а, искусство а, хІана социалистически Болгари яхаш меддар а.

Цу гІулакха Іалашате йоккха роль йолаш да шерагара шерага чІоагІлуш доагІа болгаро - советски доттагІал, вежарашкарча халкъаша цхьана гІулакхаш леладар, опыт вІаший дІа-са телаш хилар, шин мехка экономика вІаший гаргаахар. БКП ЦК июльски пленуме ЦК хьалхарча, секретара, Министрий Совета председателя Тодор Жиркова йоазар: «Вай социалистически управлене система толашагІча тайпара тоаяро, хьалхашка етта общественни дегІаахара проблемаш кхоачашъяро Болгаре Халкъа Республика экономика Советски Союза экономикана дІахо гаргагаргагьа, вай массе а оагІора цхьана гІулакхаш леладар шердергда, вай массане а деза дохаргдоаца болгаро - советски доттагІал кІоарг а дергда, дІаьхий а дергда. Болгарски советски халкъашта юкъерча доттагІалах вай сийлал - йоккха исторически кочало айрхІай вай массе а хана. Болгаро - советски доттагІал, ВКП-и КПСС-и юкъера вежарий бувзамаш, Советски Союзе деррига исторически опытах творчески пайда пйбар ка маьхала а юлаш вайцига социализми коммунизми хьаяра хоадам беш йола фактор, вай юхх кортамукъен кхычарех тийша хІама доацаш хилара, вай дахье массе а дагІора социалистически айилара тешам хила а хиннаб. хург а ба».

Вежарашцарча вай халкъий, дезаш да кхоачашне дерхІараш коммунистически идеалаш цхьатарра хиларо чІоагІдаь вай доттагІал, хІаьта шинна а мехка долча дикаина из чІоагІдалийтен тоадалийтен долла хІама а ду цар. Сийлахь - доккхача къаман цІей дездеча дийнахьа советски наха дагтаьха лов керда вахар хьадара вай болгарски доттагІий кхы тІа а доккхий тоалашон хулийта.

Дмитрий БОЧАРОВ,
ТАСС-а корреспондент.
София.

Софиерча «Электроника» яхача завода сборочни цеха. ХІанз укхаза хьею 600 тайпе гаргга изделеш — электронно-вычислительни техника аппараташ приборами. Царех цхьанараш доазал дехьа дІайоаь а.
Болгарски фотографа—ТАСС.

ТАНКОВИ КОЛОННА КОМАНДИР

Заводской района салоІама парке хаст-каста бІаргаго йиш я гІолж а лувзаш лела цхьа сагІ. Иштта хьа кхІадевлча гІанда тІа Іо а хайя кхьан хІаман уйлангахьа а вихе ватІаш хул.

Сен уйла ю «Тагильский рабочий» яхача танкови колонна командир хиннача капитана Гончаренкос?

Дегадоха дукха хІама долаш ва из: танкай колоннайна дахь лаьхьаш, цу хана хиина тІема доттагІий, царех Даьхе баьхьк долаш са дІаденнараш.

Даьй-мехка тІом хьайнача шера Москве Лакхерча бронетанкови школе краткосрочни курсаш йоах Иван Петровича. Цу хана ховш вацар из ше йоккхача танкови колонна командиралла хьожаверганй...

Нижний-Тагил яхача города партийни организаце никалеше танкисташка хоам бир къахьегамхоша шоай чотах танкови колонна хьайтарах, цулуьхьа колонна «Тагильский рабочий» аьнна цар цІи тиллахар. ХІара машина шин-шин цІераш санна хиннаяр къахьегамхоша: «Большевик», «Прожектор», «Комсомолец», «Пионер», кхыраш.

Города къахьегамхоша уж тІама мочинаш дикагІа йолча танкови подразделенена кхьа лаьрхІай.

ДикагІа я аьна могаьрех яр Гончаренкос кулгалду танкови рота.

1942 шера 7 ноябре города майдан тІа митинг хилар. Цига тагильчахоше укх тайпара наказ делар командира:... «Укх Дукача машинах фашистий гІеьрахошара тха мостагІал эгІазал йоалл. Вай Даьхен сий баьхаи долаш лоаттабеча бирсача тІем тІа, шун рота командирашен бІухошен турпален гІулакхаш бІаргадайтар лов тхона».

Нижнетагильски наказ сийленца кхоачашдир танкисташа. Митинг хинна кІира даьннача тІехьагІа Сталинграде эггара хьалхара лов тІанйцар цар, цул тІехьагІа Дона тІеха а баьнна Котельниково яха юрт яьккхар, Ростов юхайоаккхаш хилар. Цул тІехьагІа Белгородерен Витебскерен мостагІ вай мехкара эккхаеш дІабехар.

Цкъа тІом беш хала човнаш а яьнай юртарча госпитале нийсвелар Гончаренко. Цунга хьажа ена хиинаер Нижний-Тагила къахьегамхой делегаци.

ВорхІазза човнаш яь хиннав майра командир, цхьа никъ теттара хала а йолаш. Когі дІабаьккхар цун. ХІаьта а тІом чакхбаллалца къестам из цийи новкъосташцара.

ТІом чакх а баьнна вай мехка масхера денош еттача деша вода Иван Петрович. Геленджике партийни школа, цул тІехьагІа Нохч - ГІалгІай пединститут дийша йистйоаккх во. Дукхача шерашка партийни балха гІа хиннав из. ХІанз Грозненски мехкадаьттахой салоІама ЦІен директор волаш къахьегаш ва И. П. Гончаренко.

ХІаьта ткъаь шаь шу хьалха во леладаь гІулакхаш дицденадаш. Свердловски исторически музее цун танкови колонна тІема наькъаш хьанаш экспонаташ я. Царна юкъе командира Гончаренко, цун тІема новкъостий суртеш да. Цига а Нижни-Тагила къахьегамхоша танкисташта тайнна памятни вымпелаш а.

С. ВОРОНИН.

ДУКХА ХА ЙИСАЯЦ...

Шаьла районе чудоагІача боалашашта шуьв. гуракьа дувча алата, эгІа лаьтта ахара гІулакх дикагІа вІашгІехьдаьккхачарех я «Шалинский» совхоз. Воахама специалисташа, хьаш леладераша дика кхетаду лаьтта агротехнически бокъонаша дІа ма декхара аьдча гуракьа а бІаьсти а шина культурай хьувкъам хІара гектара тІара кхоъ-йиъ центнер даккхулга. Цудухьа йолаш йолча ерригача техникех махулаа дукхагІа найда а вцаш лаьтта оахаш ба бокъолашмеханизатораш. Иштта, хІанале ши эзар совгІа гектар лаьтта аьхад бокъаше механизаторашa ихайитта тракторашца, хІаьта гуракьа дувча алата алмаех ахa деза лаьтта 3,1 эзар гектар мара дац. Цул совгІа, хІанале аьха дакынад совхозе планех эиба аха дезачох ах гаргга хІама дац аьхад лаатта а.

Гуракьа дувча алата а ваба а лаьтта ахара геттара дика къахьийгад совхоза шоалагІча отделене механизатораша. Цига со хиинача дийнахьа 1,3 эзар гектар лаьтта ахадар отделене. Оахаш латтар силоса хьаккІаш дІайийна хиинача вай тІеххьара гектараш.

Массехк дош дикагІа болча механизаторех а. Царех ва цхьоалагІча отделене механизатор Ломакин Александр. Оахаш дІалолдача дена цхьа ди дІадаханйтадац цо ший новкъостаца Вуриев Николайца шийтта гектар лаьтта ца ахадаш. Дика къахьегаш дийнахьа шоай норма 15 гектарага ккаччаха кхоачашъеча Алиев Вахаей цун новкъостех. Иштта дика болх бу трактористаша Межидов Пахрудина, Матуев Лаьчас, кхычар'а.

Волх тІахьоІмаш бе ца бевааш бу цар. 25—27 сентябрь тІехьагІа лаьтта аьха моттиг йораергьин уж боалначара, хІаьта юкъе йоашьош йитан. Цул совгІа аьвачул тІехьагІа дукха обработка е езаш дац лаьтта. ХІанa аьлча, агрегат латт колчатаватоадах, мехех, предплужнишех, йеларах. Лаьтто ве ахара бехках водуррбаш хурбьоль хьувнъаш.

Бекхадацна доагІа отделене кулгалхоша, специалисташа лаьтта ахараш совгІа, кхыйоац агротехника бекъонаш кхоачашъяра а шІеххашта уйла тІаєрзаь хилар. Гуракьа хаат дІалуургдола лаьтта хьалашла хІара гектарга тІа кхоккІа центнер минеральни удобренеш а тоесаш. ХІаьта тІадоагІача шера шекарья свекла дІае хьакъоастадаьча лаьтта кху а дукхагІа тайсай минеральни удобренеш: хІара гектара тІа кхоккха центнер суперфосфати, хІаьта аммиачни селитрах калийн—цхьаьца центнер.

ХІанале хьакнавад 1,4 эзар гектар гаргга лаьтта. Уж беллаш сиидир механизаци яро. ХІара дейна ткъаь нит гектара тІа удобренеш тоэса вІаштІехдевл цу гІулакха кийчьаьча наворорабрасыватенаца. Отделено бола беш ца санна кхоъ машина а хІама.

Укхаза Іалашаль баьннаб гуракьа дІае оззча культурай деррига фу. Шале мара ца делаш кийчдаь даьннад гуракьа буьча мукха лаьркІа 550 тонн фу — планех доагІачул 20 тонн дукхагІа. Ала дена Іалашдаь фу деррига а цхьоалагІчен шоллагІчен классах долга. Цу тайпара дика вІаштІехьдаьккхад совхозе гуракьа дуьча кІи фу Іалашдара гІулакх а. Планах доагІар 350 тонн мара доацача кийчдаьча 410 тонн фух бІаьтонн мара шоллагІча классах доацаш воэ цхьоалагІча классах да.

Дукха ха йисаяц гуракьа из культураш хІае а. Цудуьха хийцина кхамха чудоалийташ хий дукла бокха механизатораш. ХІанале гуракьа хаат дІалуургдолча кхашка нийсса ахалха уж баххаш вад совхозе. Цул совгІа механизатораш деш дешад цхийтталагІа сентябрь тІакхачалехьа чудолийтаьш хий дала лаккха.

М. - Р. ПАИЕВ.

«Безости» кІин стимулятор

Сентябрь бутт болалуш чІоагІача кІин 86 эзар тонн сехай Ставрополья лаьтта лелладераьа. Иштта дукха толашагІа дела ялат хІинзалца шІаннха а дааьлладац края боахамаш.

Ген новкъосталца баьннаб толам? Из минта вІаштІехьбаьннаб массалоне а ховш да. Эггара хьелха — цІенпараш, лакха агротехника, «безости» кІин толашагІа дола фу, хунаха боарне тукам — академика П. П. Лукьяненкос мога мел даьхІамаш. ХІаьта Кочубеевски района лаьтта леладераша цу комплексана тІатехай кхы а цхьа лаархІаме прием — дІайийнача хІамашта оалалга на кхоччийташ илава — карбонида а аммиачни селитра кхоачача ах процунта растворца подкормка енга.

Азотни удобреней керда тайпа кочубеевнашта могадаь Невинномысски химкомбинате специалисташа. Уж тайсар самолеташца 10 эзар гектар долча кхашка гуракьа дийнача кІиво лерд демачен ша боаккхачен хана. ХІаьта цунах хьахинар ер да: алатийнара белоки клейковинен дикка алсамъьнинай. Района боахамашна паччахьалкхенга ехнай чІоагІача кІин 17 эзар 542 тонн. хІаьта из хул деррига кийчдеча алатех шолагІа дакъа хІана хилац аьнна.

ІИЛМАН ЛАРДА ТІА

Укх тІеххьарча шерашка уналхой Іалашбара шин-дукха система лелаеш хьайоагІа 4-гІа горбольница. Из система юкъельаро медицински сестрашка торо хилийтай уналхой Іалашбара кхы а дукхагІа ха къестае. Медицински сестраш, юкъарчил доацуш уналхошта гІулакх даргара дІаккхача, дерригача кхьча декхарех мукъабалийтаб. Юкъединьад уналхочоа малагІа процедураш хьожаьй дІаладу лаьрххІа йола лист хулийтилга. Це аттача баьккхаб сестрай болх, хІана аьлча. дерро малагІа дарба делга хьожиньд ха лазара истори листаш кІалтІетта еаш хІанa. ХІаьта хІара медицински сестрана балха моттиг кийса вІаштІехьа а яьккхай. Делаш да балха мел эшар: истол, медикаментанта йола шкаш, стерилизатор, шприцаш, иаьлий, грелкаш, кхыдараш.

ХІара бетта шоаш чакайоах медицински сестрай конференцеш. Цу конференцешка дувц тайп-тайпарча лазараш дарба дарa кердадараш, профилактика, звонцитика, кхыдола дешаш.

ТІеххьарча хана дукхагІча медсестраши Іомаь кхараерзай масех професси. Иштта, човнаш еххача кабинета сестраш операционни сестрай болх ба ховш ба, хІаьта уж аккхарбар бузш а ба: палатни сестраша шоай палаташка ІуйрІйнара гигиенически гимнастика чакхъяха хов.

Уда безам ба медицински персонала къахьегам тахка а тохаш, цун духтІадувла, хьалхарча ергІанца амбулаторе уналхой тІакйбечарча дерийн медицински сестрайн балха хан резерв гучаяккха. Тохкама ларда хургья медсестрай амбулатории балха хронометрированни енга. Це йиш хулийтаргья ца эшаш балхаге мел ха йода гучадаккхь а чІехьагІа из ха ца йоае а.

НОТ балха практикана юкъехьоре бакъахьа хургдар больница хІанз йолаш йолча организационно-методически отдела ларда тІа НОТ (къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхар) юкъехьахара станци йилача.

Н. РАХМИЛОВ.

9 сентябрь—КНДР къаман цІей

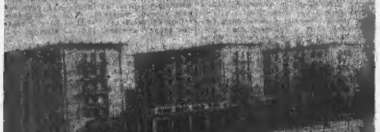

СУРТА ТІА: город Хамхын. ТАСС фотохроника.

20 шера—республика байракха кІал

СЕНТЯБРЬ — халкъа Корея къахьегамхой къаман цІей дезду бутт — къаьстта а белгала ба цу «суйран цІенача фе махаль. Гуйре, дукхахенашта хетаргахьа, — из Корее эггара дикагІйола ха я. Гуракьа, къаьстта а сентябре, дукха хул дІийна маьлха денош. Цу хана дошо бос лела болалу хий дехкача кхашхарча чушарг хулеш доагІача дуга каний. Мохк дуга чуэна кийчхуш ба. Массанахьа а гуш я керда хьалъеча гІишлоний хьукаш — башенни кранийн силуэташ урагІьаха латт, республика провинциальни центраш тІа меттал, уездни городашкеи посёлкашкеи тІа я.

Сентябрера мІелагІа дк цІеча бесаца белгалдаь да. Из да КъилбаседІа Корея къахьегамхой къаман цІей. Цу дийнахьа, нийсса 20 шу хьалха вай Корейски Халкъа-Демократически Республика. Цу хана деш шоай республика байракха кІал сийлахь никъ чакхбаьккхаб корейски къахьегамхоша. Іалашмате доккхий да промышленносте а юрта боахамe а корейски халкъа карагІдийнараш. Цу гІулакха дукха йоккха новкъостал даьд доттагІаша — социалистически мехкаша, къаьстта а Советски Союзо. ЦІей дезду хатІакхочача деношка промышленни предприятей. керда хьалъеча гІишлоний, юртбоахама кооперативни коллективаша рапорташ тел шера йола планови заданеш тІехкхоачашъяра хьакъехи. Хадазза дегІа а ихад, дегІа а ух шера план кхоачашьь яьннача заводий. фабрикий, кхыча промышленни предприятей мугІараш...

Республика йолча ткъаь шера чухьа боарам боацаш чІоагІа дегІа а еннай, кхоъ а еннай Пхеньян — корейски ахгІайрен тІарча дукхьаьшхарча болхаой - ахархой паччахьалкхен столица. Американски империалистийн цар хьулбелен корейски маршонетийн агрессена дукхаьарча кхьа шера тІема шерашка (1950—1953шш) йохаь дІаьыкхар город. Малхбузерча Іотбаккхараш ерашa йоахар Пхейьян юхаметтаоттахьаразаш эгаргдё. Цхьабакъда, халкъо дулург меддар дир парх аьнна йохаьь город эггара лоацагІча хана кийча юхаметтаоттара. ХІаьта из корейски болхлоша шоаш юха - ца кхобеш къахьегарна кхоачаш а дир. ТІом соцабара барт баь цхьа шу а даллехьа городе керда яьхьхьлар Ким Ир Сена цІерагІа йола майда, Моранбона майда, Халкъа эскара улица. Цул тІехьагІа шин-кхо шу далалехьа столице хьалъьь яьлар нах чуІеча цІеной массех квартал, хьалдир дукха общественни цІенош, цар дахьъе Моранбона театр а долаш. ХІанз а яьгІ ца луш. сиха гІишлонаш хьалъеш латт КНДР-е. Кхьметтел массех бутт а баьхха, городе юхаенача моллагІчоа а хІара гІа мел баькхача бІаргагу города улиций, керттерча магистралий, бІарчача нах чуІечча цІеной кварталий куц чІоагІа хуйцадаллар...

Шерагара шерага лакхлу дувен арениа КНДР сий, дегІаух дувен халкъашта юкъера республика бувзамаш. Пхеньяне каст-каста бІаргаго йиш я Азеи Африкан тайп-тайпарча мехкашкара еха никалаш. Уж ба Ким Ир Сена цІерагІча паччахьалкхен университете а халкъа Корея столице кхыча вузашка а деша багІа студенташ, уж ба мехка заводашкеи фабрикашкеи болхлой профессеш Іомаш карерзаю практиканташ. Пхеньяне ух Азеи Африкан мехкашкара паччахьалкхенашта керте даттараш, правительствении а торговле а делегацеш. Цу еррига визиташа бІаргагойт дІаяхача колониальни заманах юхайнсеча халача тІехьаленна дукхаларча, керда общество хьаяра дукхарча шоай юкъарча къовсама йола Азеи Африкан суверении паччахьалкхений цхьоагІо чІоагІлуш латтилга.

Корейски Халкъа - Демократически Республика ше йолаш даьккхача 20 шера чухьа Европа, Азе, Африка дукхача мехкашца дипломатически торговлен гІулакхаш леладелга вІаштІехьдаьккхал. Халкъа Корея сийлацІе байракх хІанз бІаргаго йиш я Азеи Африкан къоначa, кхычарех тийша хІама доацача паччахьалкхений столицашка, Латински Америке — Куба республике. ХІанз Корейски Халкъа - Демократически Республика посольствай йоаргІе дипломатически гІулакхаш лелаьу. социалистически мехкашцарчел совгІа, Алжираца, Гвинеца, Индонезица, Иракеца, Камбоджаца, Конгоца (Браззавиль), Мавританеца, Малеца, ОАР-ца, Сирец, Танзанеца. КНДР торговле никалалаци генеральни консульстваши хьайийллай Бирме, Инде, Пакистане, Сомале, Цейлоне, Азеи, Африкан кхычарех тийша хІама доацча паччахьалхенашца ше леладу гІулакхаш цхьатарра бокъонаш хилара, суверенитета, вІаший мехкий чурча гІулакхашта юкъе ца гІертара принципий ларда тІа вІаштІехьдовх халкъа Корее. Цунца цхьана социалистически Корее шийна могаш доле экономически технически новкъостал лоаттаду къонача, кхычарел тийша хІама доацча паччахьалкхенашта.

Корейски Халкъа - Демократически Республика, бІубенна гІа а боахаш, дІадоладу ше йолаш йола 21-гІа шу. Металлургашеи машинашъерашеи, горнякашеи кхаш леладерашеи — берригача къахьегамхоша шоашта могаш дола дакъа луш корейски ахгІайрен къилбаседерча даьхь тІа чІоагІа социализма экономически база хьаяра. ХІанз 20 шу дузача республика гражданаша тІагІертта къахьег социализм хьалъаь яккхараш деррига корейски къам гІорденна тоадалийтаран.

Павел ГРИШАЕВ.
(ТАСС).

ПРОФСОЮЗИЙ ЦЕНТРАЛЬНИ СОВЕТА СЕКРЕТАРИАТА ЗАСЕДАНИ

ПРАГА, 5 сентябрь. (ТАСС). Сехьан Праге Чехословаке профсоюзий Центральни совета секретариата заседани хилар, ахаш хоам бу ЧТК агентства. Цига дакъа лаьцад отраслеви профсоюзий центральни комитетий председателаша.

Секретариата заседане хьахьекхьа балха хоама тӏа белгалдоаккх, халкъа боахамера гӏуллакхаш лертӏадахар — социальни политикан къахьегамхой хьашташ лорадарен дакъера саготагӏа йола мероприятеш чакхьахара йола лоархӏаме торо.

Укх тӏеххьарча деношка къахьегаме коллективай патриотически гӏуллакхаша хьахьоккхачох, йоах хоама тӏа, профсоюзни организацеша бакъду, производственни декхараш кхоачашдар а партен лаччахьалехени политика цахаддаш хьалкхабар а хӏанз къаьно лерхӏараш кхоачашдаран социалистически общество дегӏакхувларан керттера наькъ хилар.

БРАЗЗАВИЛЕРА ХЬАЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, 5 сентябрь. (ТАСС). Конголезски информационни агентства сехьан дӏакхайкадаьд, «Къаман революционни болама кагирхой» организаце, Конго халкъаьха революционни союза, Профсоюзий конголезски конфедераце кулгалду органаш а хӏаьта иштта моттигашкара цар представительстваш а дӏаяьха хилар. Цу хьакъехкара решени тӏайийцай Къаман революце совета директоре председатела капитана Нгуаби.

Хоама тӏа иштта белгалдоаккх, 9 сег юкъе а волаш революци лорае беррига мехка моттигера комитеташ вӏашагӏйоххаш хилар.

Къаман революционни болама партин цуи организацеших дӏахошоай боах бош я. Цхьабакъда, агентства хоама тӏа белгал ма даккхара, партийн организацеш «сарталькха хила еза».

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧЕХОСЛОВАКЕРА ХЬАЛ

Советско - чехословацки переговораш чакхйоаллаш тӏайийца решенеш кхоачаш а еш, мехкара хьал лертӏадаккхара тӏадерзадаь дукхха гӏуллакхаш чакхдаьхад укх тӏеххьарча деношка КПЧ ЦК-ася ЧССР правительстваш.

Хьалхагӏа хоам баь хиннача тайпара, Чехословаке Коммунистически парте ЦК пленум хиннай Праге. Цо Московски переговорех хьахиннараш къоабал а дар, хӏанзарча хьалашка парте эггара хьалхарча аргӏанерча декхарашка а хьежар. Хӏанз партийни организацешка юацаш я КПЧ ЦК пленума решенеш.

2 сентябре шин аргӏанарча заседане цхьадолча лоархӏамегӏарча дешашка хьежар ЧССР правительство, хӏаьта уж кхоачашдарах тийша да мехкарча вахара гӏуллакхаш лерттӏа дегӏаухилга. Текущи проблемаш къестаяра союзни бӏуний командованеца бувзамаш лоаттаделга тӏадиллад Іаьдала моттигерча органашта. Цу тайпара бувзамаш тӏа-тӏа дукхагӏа бе-бе хулаш доагӏа. Цар чулоац общественни порядок хьаллоаттаелга санна, иштта, масала, ялташ чуэцар, машинаштен оборудованеш ремонт яр, кхьдараш санна долча практически дешашка моттигерча бакача наха союзни бӏунаша доттагӏал тӏехьа новкъостал делга а.

Массови информацие средствай гӏуллакхаш лертӏадахар дукха кепайоазон гӏуллакхашта управлени вӏашагӏйолларах долча закона проект йийцар ЧССР правительства. Цу тайпара орган вӏашагӏйолланза ярг ия хилар гуш да, Праге арадулача цхьадолча газеташек журналашен хӏанз а антисоциалистически аятисоветскии чулоацам болаш йола материалаш кепаетташ а дӏихо а Чехословаки социалистически содружествах дӏакъоастаелгеи капиталистически дегӏаахара наькъа тӏа йоаккхилгеи кхайкадеш а хиларах дукхагӏа а. Укх деношка цу тайпара программа а йолаш арадаьлар, масала, «Свободная телевизионная газета», «Культура живот», «Млады свет», иштта кхыдола газеташ.

Москве хиннача советско-чехословацки переговорий итогашта духьалара шоай провокационни пропаганда социйташ доацача контрреволюционик низий оак фуннагӏа дах а айде гӏерт цу тайпара изданеш. Уж гӏерт союзни социалистически мехкаш гӏамдалкйта, цар атака ю Московски переговорашка тӏайийца решенеш лергӏа чакхьахара тӏехьалаттача ЧССР кулгалдеча деятелашта. «Коллаборантий» ярлыкаш шоаш тӏалетаю бокъонца дола патриотически низаши цӏена нахя кхерабелгеи унзарбоахилгех дуташ дац, цу цхьан ханна империалистически разведкашца бувзамаш лоаттадеча, бокъонца болча коллаборантий га а доахац.

Ум деррига моастагӏал дола гӏуллакхаш капиталистически мехкашка хьаллоацаш да. Империалистически монополей прессо ше эгӏазъяха хилар къайла а ца хьош бакъду Чехословаке контрреволюционни переворот е лаьрхӏа хиния планаш юкъагӏийсер, тӏаккха цигтача церда инструкцеш тел ший агентурага.

Масала, «Санди таймс» яхача лондонски газето чехословацки контрреволюционераш тӏахьех «гера кара а нийца къовсам болабара». Фукнагӏа даь а контрреволюционни бандай гӏуллакхаш кердача хьалацка урахтаде гӏерт ФРГ империалистически гӏозараш, хӏаьта цунна тешал ду кепайоазом тӏа гучалехача ВНД-ера — малхбузенгермански федеральни разведывательни служвера арахача сведенеша.

Мел тамаш йолаш из хете а, цу кӏезига лоархӏаш йолча компанена юкъе нийсъенна гуманий оамалк нийсхон йийза цхьайола организацеш а. Масала, английски пен-клубо (писателий клубо) хьекхайкадир, Праге литератораш луцаш латт ацьния. Тайлан цӏераш а яьхар цхьабараш могаш-маьрша Праге бахаш болча а хӏаьта вожаш, даьхена хьалхацкара шоай бехк, гучох, кхета а беш, вань-кеьнар водаш бейлла дӏа-юха бахача а ваьха — цаӏаш Мюнхене, шоллагӏбараш Вене, кхоалагӏбараш Белграде.

Гучох, вахар товденна доланадь дац контрреволюце гадоахараши цуина новкъостал дераши общественни мнениа воздействи яра цу тайпарча ирнемашка кхуадаш хилар. (ТАСС).

Хе—цӏи хозача чоанен йий доахача заводашта бедан йола лоархӏамегӏара технически культуро чуэлаш латт Чехословака.

СУРТА ТӀА: Мицца районе хо хьоэрмикхаш латт.

А. Стужина сурт.

ТАСС фотохроника.

Чехословаке наькъашка Советски Эскара тӏемакоша даькъалая буш.

Польски Халкъа Республикин Мухой.

В. Соболево сурт.

ТАСС фотохроника.

Къулбехьен Вьетнама НФО ЦК тӀахьехам

ХАНОЙ, 5 сентябрь. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта Центральни Комитето дерригача къулбехьенвьетнамски халкъага, кортамукъален бӏухошка, тайп-тайпара болча бахача наькъа вокалацака кхайкарал даьд августовски революцеци ДРВ вӏашагӏйодларцеи дузадения.

Вьетнамски информационни агентства, Кортамукъален агентства бу хоам ларде а луцаш, хьахьийкача кхайкарал тӏа НФОЮВ ЦК-ас белгалдоакк ер шу хьадоладеннача юххье деиз кортамукъален геронашарча низашеи Къулбехьен Вьетнама халкъеи йоккхий коталонаш яха хилар.

Агрессарашта духьалйча къоасамера уж коталонаш яха торо хиннай революционни наькъ. Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара тӏаерзаль политика. Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта политически программа тӏа хьахьекха политика бахьан долаш. Из котало яьккхай вьетнамски халкъен бӏухойи цхьаатӏом лоӏами, кхычарех тийша хӏама доацаши паргӏатен хила гӏерташ уж хилар бахьан долаш. Из яьккхай пхе континентерча вошаргашеи доттагӏашеи цӏекача дег-уйлаица оагӏув хьалдоацаши доккха новкъостал деши хилар бахьан долаш.

Американски империалисташ ходамбеллаш бекхе бу НФО ЦК-ас цар агрессивни тӏом кхы тӏа а чӏоагӏбеш, вьетнамски халкъ хӏалакдара, городаши юрташи йохаяра бомбаш, сиралдаш, дохьаж доалла химически веществаш чуэтташ хилярах.

Цу документа тӏа дерригача дунен тӏарча правительствашка, массови организацешка, прогрессивни цалата кхайк НФО ЦК кортамукъале бахьан долаш доаттабеча бакъахьарча къовсаме вьетнамски халкъа оагӏув кхы а чӏоагӏагӏа хьаллацаран цунна новкъостал дарах, американски империалисташа Вьетнамера агрессивни тӏом соцабелга, Къулбехьен Вьетнамера американски бӏунаши шоай сателлитий бӏунаши арадоахилга, шин гӏуллакхаш, кхыча мехкашкахьара юкъегӏортилга доацаш. Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман фронта политически программага хьежжа ийгӏа къестадайта вьетнамски халкъа торо лулга хьадехара уж тӏа а хьехаш.

О. ШИК ОТСТАВКЕ ВАККХАР

ПРАГА, 5 сентября. (ТАСС). Укхаза хьакхайкадаьд Белграде вола О. Шик ЧССР правительства председатела заместитела декхарех мукъавалийта хилар.

Хоаш ма дарра О. Шик контрреволюцех дӏахийттача аьттехьарча ревизионистски низашта юкъе керттерчех цаӏ хиннав. Дукхаза а ше къамаьлаш деш цо эхь ца хеташ метткӏаьлеш дийцай Чехословаки дегӏаухача социалистически наькъах, хьалханаькъ мокх капитализман империалистически державаех тийша хургболчен наькъа тӏа лостабар кара кхы тийша маӏан долаш хиина шин «нерда экономически модельэ» оалаш яр. Буржуазни теореш вӏашагӏазяр. маӏан долаш хиния Шика «моделирование» ЧССР болхлой класса дала лаьрхӏар хьабе болх ца хиларал, вахара боарам лохбарал, кхыча мехкий монополеш Чехословаке къаман политикана юкъейоллаирал башха кхы цхьаккха хӏама хиннадац.

Хьалхагӏа деиз Белграде дӏа а бахьа цига цхьаьна сайцаб О. Шика И. Гаеки. тӏаккха цига хьакхайкадаьд цар «доазол арахьарча правительства» функцеш цийна дӏатӏаэпа кийча йола ханна лаьрӏа комитет балаш яр вӏашагӏйоллеш хилар. Уж пленаш лийлхай сала чопах хиния ахкарг санна, хӏаьта О. Шика политически гӏулакхаш юкхагӏа а дисад.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӏоллеи Грознен лоадама йоачан а йовцаш, хувнлуш морзаш хургья. Гуйрийна цхьанцанахьа дохк хургья. малхбоалехьара гӏаькхьа хьекхаш мух хурьба, республике гӏолла 24—27 градуси Грозне 24—26 градуси йовхал хургья.

8-чей 9-чей сентябре хувцалуш морхаш хургья, цхьайолча моттигачка кӏезиг-дукха догӏа делкаргла, дохх уттаргла. тайп-тайпарча оагӏонашкахьара лаьгӏо мух хьекхаргбе, бийсашка 12—17 градуси денощка 21—26 градуси йовхал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

МЕХТИЕВ Хьасан.

Росси

Бӏаьшеренах чакхъьенна,
Дукха дайна Росси,
Хьа сий дара цхьа Ленин а
Илаечен Бар-кха, Росси.

Вай йоаккхача хозча Даьхан
Мохкьа, чӏоагӏало хьо я.
Хьа кар чу диттану дунен
Революцен дог, Росси.

Ӏа паргӏата дельар хенаьна,
Къизе заме йоллаь,
Дах уж, шерра хийца тиӏьнина.
Керда вахар денадь.

Революце хьа тӏоа сегаш,
Дуне тахан хийрадаув.
Вахара ураннем йоахаш,
Ӏа ма боьккхай бокха мур.

Вошал делча-республикаши
Хьа йоаккхагӏа я, Росси.
Адамий цӏенача дегай
Безам хьоца ба, Росси!

ДоттагӀа

Ди хайрентагьа лотта,
Гӏийла мух бальча,
Бийна [illegible],
Сединь гучабаьлча,
Сона хьо, доттагӏа,
Хьона улув хила.

Ӏуйран из мала кхийтта,
Дуна сийрда даьлча,
Мӏийча моркашка
Лоамаш из буьх байча,
Хашакат-кха, доттагӏа,
Хьа цорца ца ийча.

Аргуна лоаэча
Тӏалгӏаьна хьежжарах,
Бальа зельа лоаэча
Эзаша доттарах,
Дог ойлаш, доттагӏа,
Хьо лоэна ца хилча.

Гӏалгӏай мотта ахар Чахкиев Юсап.

Говзал дукха езаш хилча

Школе деша агӏача хама дешшийна Ӏаргагум пенин хьаддеш латтача «Электроинструмент» яхача заводе балха яха лерхӏаш яр Чимуравеа Лида. Цунна хоара цига говзача кулгаша хьеш йола продукции бахкача ышхе йолга, халкъа бохама из вӏоагӏа эшаш йолга.

Дукха ха яладехьа Лидас хьаш Нальсаревча юкъерча школе бархӏ класс яккхарах дола документ. Бакъдар аьлча хӏанзалца дӏахоше де лаьрхӏачех дӏтаьналадар из. Хӏаьта бархӏ класс дина чаккхьяккхарах дола свидетельстве дахьа дӏаьлекхича вӏехьагӏа къамаьх хилане дика йиш йолаш дацар.

— Са безам ба заводе балха яха... деша сайреййарча школе гӏоргьа, — аьнар Лидас шийта ше фу аргда ца хоаш.

Цкъарчоа хӏеанг-дукха эгӏазвахар Бахьаудин. — Хезадий хьона ца дош, ай магаций хьона «ахалкхьа» говзал лаха больнице, школе, баракаш тегача фабрике, кхычаха. Фуд Ӏа цига дерг-дар, аьнкаш вӏашагӏа ца етте.

— Со баккьаш да, — аьлар цо, — хьалхе а айса лерхӏаш хиннар хьога дӏа ца хайта, со заводе балха йодаш хилар Ӏа мегадеча дика хетар сона, хӏана аьлча са безам цига ба.

Дальнеи йоӏан юкъе из къамаьл хиния дукха ха яладехьа заводе яхар Лида.

...Болх дӏхха безам хилар цаӏ да, хӏаьта а из кхйичаннахилийтац деррига. Цхьаькха да сега шийна дукхабеза болх караберабакара вмар: балха процессе валаддеш кӏеаргта Ӏемаар.

Ученицӏала ше дӏаеттальча хьалхарча деношка деш хайре Лидайна мех бахиттоккаме гӏуллакх де ше Ӏемале лаьрхӏар — алюминиеви оатхалашта обработка ара специалист хилар.

Цкъаза мичахьара йоагӏа из хоаш, лоархӏаергйий-хьогӏ со укх говзалах яха уйла нерта чу йоагӏар. Тӏаккха шалагӏа жиш хургда аз некхуваш хиннача дальна.

Дикка кӏаьдлора балха ди йистедоллаш, хӏаьта а дегӏа кӏаьдалар лаьгӏдора гӏоздаьнича доге: мастер раьза вар цо беча балха. Нерие кхоачалийора, арахецачу продукце дикал лакха хулар.

Ха дӏа ме йода дукхагӏаеза Лидайна завод, ше болх беш йола цех шийна улув къадьегаш бараш, Хӏанз цкъаза йода Лида кхыча цехашкарча нагирхоца говзал иштта Ӏемаю хьажа. Хьалха из балха еача хама шийна даь саина да хӏана Лидас из а кхычи а мастераш къоначарна ду тӏа. Токарни станока юхе дӏатӏаводе мастер. Шийна тӏачӏоагӏаьча ученика вшаш дола новкъостах ду хьехаица. Нагахь санна из тоъаш болаш ца хуле, ше дӏаотт из станока тӏа.

Дукха новкъостий а хилар Лидай укхазе балха ара бахьан долаш. Царех ба коммунистически къахьегама ударник Плаева Аба, Лидайна улув боах а беш башхадина производственника хиина Матиева Люба, кхы итташ. Уж санна бола новкъостий улув хиача фу хала да, — аьнна хетам а Лида.

Цу тайпара хьаша къахьегаш, дешарца шоай кхетам лаккбеш хьабоагӏа хӏана Нальсаревча «Электроинструмент» завода бӏаьш бола къона бахлойн специалисташ.

М. ОСМИЕВ.

СПОРТ

«УРОЖАЙ» КОМАНДАХ

Укх деношка Грозненски «Динамо» стадионе хилар СССР-а хьалхара моттиг лаккхара «Б» классе чуйоагӏача шин команда аргӏанара матч. Грозненски «Урожайн» Эчмиадзински «Аракс» яхеи командаш вӏашагӏкхийтар. Цу матчах даьна дувцалехьа «Урожая» хьалха хӏадахача ловзарех аргда вай.

Хьалхарча кругь хиннача 20 матче «Урожая» форвардаша чутехар 18 бургац мара яц, хӏаьта аккар нагӏараша — 32 бургац. Цу цифраша хьагойт «Урожай» футболисташ хӏана эсала ловзаш хилар.

Шоллагӏча кругь дикагӏа ловза болабелар уж. Цар чутехар итт бургац я, хӏаьта чакхьалийтараш цхьайтта я.

Группа лидарна Кировакакерча «Лори» яхача, «Маторсовлайче» (Чистура), «Спартак» (Цхинвали) яхача командашца ловзаш дика тьекхамаш гойтар «Урожайн» футболисташа. Яххнех йоь йикега дахьа цӏабаьхнар уж.

Из деррига а дика да. Цхьабакъда 1-ча сентябре «Динамо» стадиона лакхе вай хьоаль юц команда вӏашагӏкхийтача хинвар дукха тӏаьхуган хӏама дацар.

Сихача теммах лоаэ шийна а командай футболисташ. Пхийтталагӏча минуте шийна а команда футболисташа цхьаьна бургаш чутехар. Цул тӏехьагӏа совна хьаьмашккахьа а. Бакъда, хьалхара тайм чакхйоаллаш дикагӏа ловза болабу вайбараш. Хӏаьта а счет кхы тувцалавар.

Шоллагӏча тайме эсала лоаэ «Урожая» нападающеш. Бе-башха а доаласт шоаьта тар-тарлучаьха дӏакхувс бургаш. Мадарра аьнча вайчарех хӏара футболист шоашта дукхьаьчарех техничнегӏа ловзар, бакъда, котбехка лукха сагота боацача хьесаге вар футболист кхийа тӏа гӏоана пар лаь борая. Хӏаьта хьашинй иадайгӏа ловзар. Цудухьа «Урожайна» шоллагӏйоа бургаш чутоха вӏаштӏехьдаьлар «Араксан» футболистий. Счет 2:1 йолаш хьашинй кот а болаш чакхдаьлар ловзар.

Х. МАГОМЕДОВ.

ВЕ ЛОВЗАЮ БУРГАЦ

ВЛКСМ-а 50 шу дизара хетаий «Спартак» общества республикански совета дӏахьоча спартакиада ба ловзарча бургаца яхьаш чакхъьаний. укх деношка. Республика шийтта команда яр цу яхьашка къувсаш.

Общества чампионаш хилар Грозненски хладокомбината спортсменаш. Шоллагӏча моттиге № 14/36 йолча автоколонна вихалаш ба, хӏаьта кхоалагӏьар Гудермесски медицински инструментий завода коллективага кхьчар.

* * *

«ЛОКОМОТИВ» КОМАНДА ТОЛАМ

Батайски яхача гӏороде дукха ха йоацаш хиния Къилбаседа Кавкааза машининаьха, кубок яккхара къонача футболистапта юкъера яхьаш чакхьаьнай.

Грознерча «Локомотив» команда финальни яхьацка Ростован Батайскан футбольни командай коллективаш вошка яь хьалхара моттигаш кубока яккхар. Ала деа, Къилбаседа Кавказа машинилаьха кубок цар шоллагӏа йоаккхаш хийар.

О. НИКОЛАЕВ.

АЛМАЗА ОСТА-ВАМПАЛ

Алмаза оста - йашпала дах промышленни тоххамаш 4 сентябре дика чакхдаьннад Азербайджана промысланашка, хоам бу ТАСС корреспондента Бакура. Из — Еррагсоюзни буровой техника Ӏаьнка-техкана института болхлой конструкцеш хьаь мехка эггара йоаккхагӏа йола буруу летта алмазни инструмент (диаметр 207 миллиметр). Кӏеарга скважинаш яха лаьрхӏа за нерде оста. Цо хьаккача скважина чу Ӏочуууттаю «гӏувна» оагӏош чу ца херийтаи йола йоккхий турбаш.

Опыта хьальча алмазни вампалий шин образеце кхоаттакъа дийнахьен кхоатткъа бусн хӏана баьбан аьнна болх йаьб. 1336 метр лаьттах буруу а тахаш. Буруу тохача ханна 3,228 —(220 метр кӏеаргача техкар оста, Миттах кӏоаргача кхачача хама, кхыдола оста, массаве яхар из, хӏара лхи-лах сахьат массаве дола хувна везам хул.

Лаьрхӏад буруу тоха инструменти оста хувцаш йоаю хан кхоара четах алмаза шин вампало 50 шеар совгӏа сем ахча кхоадь хилар.

Редактора заместитель А. А. МЯКИЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

7 сентябрь

В. И. Ленина цӏерагӏара майда

19 сахьат даьлча деиз 20 сахьати 30 минути яллалца гарнизона тӏема часта духовой оркестра концерт. Цул тӏехьагӏа 21 сахьат даллалца музыкальни концерт. 21 сахьат даьлча деиз 22 сахьат даллалца хроникально - документальни кинофильмай сборник.

С. М. Кирова цӏерагӏара салоӏеи культуран парк

19 сахьат даьлча Зелени театре «Говод Грозни миште хургья» яха города архитектораш чара творчески вӏашагӏкхетар. «В. И. Ленина вахаре — музыка» яха филармоне симфонически оркестра тематически концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе «Адамаш, лораба машарӏ» яха кинофестиваль. 18 сахьати 30 минути яьлча «Кругозор яхача звуковой журнала оагӏош тӏа гӏолла» яха ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь радиопередача. 11 сахьат а 18 сахьат а даьлча массови площадке — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура Цӏа

11 сахьат даьлча Сийлахь - воккхача эрсий химиках А. М. Бутлеровах йола беседа. 14 сахьат даьлча—кинолекторе «Ӏилмеи техникей» яхача темах кинолектори.

Хлебокомбината клуб

16 сахьат даьлча «Африке гӏолла» яха кинопутешестви.

Н. К. Крупска цӏерагӏара культура Дворец

19 сахьат даьлча зӏамигача зале Йоккч - Гӏалгӏайчен писателаши поэташи школий дешархошца вӏашатӏеххетара сайре. Документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

Пролетбата цӏерагӏара культура Цӏа

17 сахьат даьлча шахматни яхьаш. Цу ханна В. И. Ленина 100 шу дузача юбилея хетаь «Деим дийна ва» яха кинофестиваль.

А. М. Горьке цӏерагӏара клуб

15 сахьат даьлча деиз болх беш а аттракционий городок. 15 сахьат даьлча «Комсомола юбилейна накъадолхаш» яха кинофестиваль.

15-ча участка клуб

18 сахьат даьлча В. И. Ленинах дола документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

Просвещение болхлой Цӏа

13 сахьати 30 минути яьлча «Берашта дика дешаргдолаш малагӏа новкъостал эш» яхача темах дайноакошта лаьркӏа беседа. Цул тӏехьагӏа художественни самодеятельноста концерт.

В. И. Ленина цӏерагӏара культура Дворец

16 сахьат даьлча «На голубой огонек» яха сайре. 18 сахьат даьлча йоккхача зале — ВЛКСМ 50 шу дизара хетаь самодеятельни искусства фестиваль. «Доттагӏий шоайла хьерч» яха къонача зрителa театра спектакль. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Дунен мехкашка гӏолла» яха кинопутешестви.

8 сентябрь

В. И. Ленина цӏерагӏара майда

19 сахьат даьлча деиз 20 сахьати 30 минути яллалца гарнизона тӏема часта духовой оркестра концерт. Цул тӏехьагӏа 21 сахьат даллалца музыкальни антракт. 21 сахьат даьлча деиз 22 сахьат даллалца документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

С. М. Кирова цӏерагӏара салоӏеи культуран парк

19 сахьат даьлча Зелени театре «Дезавахи сег йоалаяр - ахарахи оле керда законодательство» яхача темах лекци. «Красный молот» завода культура Цӏеи художественни самодеятельноста концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе В. И. Ленина 100 шу дузача юбилея хетадь «Кортмукъача республикай йохартйоана Союз» яха кинофестиваль. 17 сахьат даьлча танкистий Денна хетаь радиопередача. 18 сахьати 30 минути яьлча — «Кругозор» яхача звуковой журнала оагӏош тӏа гӏолла» яха радиопередача.

«Красный молот» завода культура Цӏа

17 сахьат даьлча культура Цӏен агитбригада концерт.

Н. К. Крупска цӏерагӏара культура Дворец

19 сахьат даьлча вккхачарча кинотеатре танкиста Деина хетаь лекци. Цул тӏехьагӏа кинофильмаш хьоккхаргда. 20 сахьат даьлча халкарий площадке — кагирхой салоӏама сайре.

Пролетбата цӏерагӏара культура Цӏа

10 сахьат даьлча «Сатирически фитиль» яхача берий драматически коллектива спектакль. 17 сахьат даьлча «Иллегара иллега» яха фильм-концерт. 18 сахьат даьлча «Тхо долча хьоашалгӏа ва танкист» яха танкистий Денна хетаь сайре.

А. М. Горьке цӏерагӏара клуб

10 сахьат даьлча деиз болх беш а кӏирандийнахьарча салоӏама площадка. 12 сахьат даьлча «Комсомольцаш —сатем боана дегаш» яхача темах литературни обзор. 16 сахьати 30 минути яьлча «Ленински моттигашка гӏолла» яха кинофестиваль.

КНМ цӏерагӏара клуб

18 сахьат даьлча танкистий Денна хетаь сайре.

15-ча участка клуб

18 сахьат даьлча В. И. Ленинах дола документальни кинофильмаш хьоккхаргда.

В. И. Ленина цӏерагӏара культура Дворец

11 сахьат даьлча кинозале танкистий Денна хетаь берашта лаьрӏа беседа. 15 сахьат даьлча салоӏама зале «На голубой огонек» яха сайре. (телевидение студе программага коллективно хьажар). 13 сахьат даьлча йоккхача зале «Комсомольский дикача гӏулакхий романтика» яхача темах кинофестиваль. 19 сахьат даьлча Зелени театре танкистий Денна хетаь сайре.

Стадионашкеи спортивни майдашкеи

7 сентябрь

Кремлит-завода стадион

9, 13, 16 сахьат даьлча «Труд» общества хьалхара моттиг яккхара футбольни яхьаш.

С. Орджоникидзе цӏерагӏара стадион

10 сахьат даьлча «Труд» общества хьалхара моттиг яккхара бе ловзаеча бургаца маӏача наькъа командай яхьаш.

Городской шахматни клуб

16 сахьат даьлча низ болча мастералла кандидатий Ерригроссийски шахматни турнир.

«Спартака» стадион

17 сахьат даьлча волейболах ловзарий яхьаш.

Локомотивни депо майдан

«Локомотив» общества спортзале 10 сахьат даьлча волейболах ловзарий классификационни яхьаш.

8 сентябрь

Кремлит-завода стадион

9-ен 11-ен сахьат даьлча «Труд» общества футболах хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

[illegible] стадион

10 сахьат даьлча «Труд» общества хьалхара моттиг яккхара футболах яхьаш.

С. Орджоникидзе цӏерагӏара стадион

10 сахьат даьлча «Труд» общества хьалхара моттиг яккхара бе ловзаеча бургаца яхьаш. 13 сахьат даьлча футболах ловзаш республике хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Динамо» стадион

9 сахьат даьлча футболах ловзаш республике хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

«Спартака» стадион

9 сахьат даьлча волейболах ловзарий яхьаш.

Сийлий бальшахарой сешнова стадион

17 сахьат даьлча РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара къорел меттаеш болчара футбольни яхьаш. Вӏашагӏкхет Грознен Астраханец командаш. 13 сахьат даьлча футболах ловзаш республика хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

Городской шахматни клуб

16 сахьат даьлча низ болча мастералла кандидатий Ерригроссийски шахматни турнир.

ЛадувгӀа, хьажа

7 сентябрь

РАДИО

6.35 — Нохч-Гӏалгӏайчен лаьтталеладарге (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50— Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачий программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газете обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гӏалгӏай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тӏехье» (эрсий меттала). 16.20 — Тха микрофона хьалхашка прокурора помошник Нимитин. (Адамашташ даькара хьаьехьа доля Советски законаш). 16.30— «Къонах» (эрсий меттала). 17.00 — «Сатирически волла тӏа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 18.00 — Танковой бӏун генерал-лейтенанта Кременске къамьал. Москвера трансляци. 18.15 — «Ленина цӏерагӏача Галнева Каматкева» очерк (гӏалгӏай меттала). 19.30 — Ахмой-Мартановски районна художественни самодеятельноста коллектива самодеятельни радиосиена. 19.00— Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — [illegible] Фильм. 18.45 — [illegible] 19.10 — [illegible] яха документальни фильм. 19.25 — [illegible] Ӏилмен дин. 19.40 — Ах бӏаь шера тахьаш «1930 шу». 20.30 — [illegible] программа. 20.35 — «Лор Вера» яха художественни фильм. 22.10 — Музыкальни перерыв. 22.15 — Эстрадни, иллеши, ладугӏраш.

8 сентябрь

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Москва. 8.30 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — «Шоана яха ашараш». Концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Программа передач. 15.20 — Къонача нахьа оаааш яха литературни передача (нохчий меттала). 15.40 — «Хоалхай доттагӏал» хьакха дезала юкъе (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-Гӏалгӏайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Къонаха» (гӏалгӏай меттала). 17.30 — Бӏухой декхарах отряду концерт. 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.00 — «[illegible]». Республикански тюзний театре спектакль (нохчий меттала). 16.00 — «Оха кхача хин вай» яха телевизионни фильм. 17.25 — «Ивралад». Телевизионни фильм. 18.00 — Кинопутешествийнкий клуб. «Вохсабапинча метка». 19.35 — Къонабарий творчество. 19.00— Ах бӏаь шера тахьаьхаш «1931 шу». 19.50— Шоана, безам! 20.00 — Передачий программа. 20.05 — Концерт. Концерт йистедаьлча «Оанае ит дин» яха документальни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гӏа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-60; редактора зам.—3-38-11; [illegible] секретара—3-[illegible]; [illegible] отделаш, «культуран, промышленностен отделий—3-42-30; [illegible] письмай отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-60; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-44-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революцие проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02226. Заказ № 3730.